

DIPLOMOVÁ PRÁCE
PASTORAČNÍ CENTRUM ČERNÝ MOST

JANA ZÁVĚRKOVÁ

S NÁVUKU
ÚSTAV

- 9 - 10 - 2013

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: **JANA ZÁVĚRKOVA'**

datum narození: **21. 4. 1989**

akademický rok / semestr: **2013/2014 ZIMNÍ**

ústav: **15129 ÚSTAV NAVRHOVÁNÍ II**

vedoucí diplomové práce: **DOC. ING. ARCH. PETR SUSKĚ, CSc.**

téma diplomové práce: **PASTORAČNÍ CENTRUM ČERNÝ MOST**
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

- 1/popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení
- 2/popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování
- 3/seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

Cílem práce je navrhnout pastorační centrum obsahující kostel, zázemí farnosti, společenský sál s několika menšími přednáškovými místnostmi, poradenského centra a několika bytů. Vše v kontextu současného životního stylu a současných názorů církve. Místo : Praha, ~~Jižní Město~~ **ČERNÝ MOST**

Obsah práce :

- průvodní zpráva, která nejen popíše architektonický návrh, ale i důvody které vedly autorku k navržené formě a přístupu k danému kontextu
- situace širších vztahů 1:500, situace řešeného území 1:200
- zákres do panoramatu ~~Jižního Města~~ **ČERNÝ MOST** 1:200
- půdorysy, řezy, pohledy 1:200 a 1:100
- řešení zeleně
- vizualizace interiéru i exteriéru
- model 1:200

Datum a podpis studenta **7. 10. 2013** *Závěrková Jana*

Datum a podpis vedoucího DP **7. 10. 2013** *Suskě*

Datum a podpis děkana FA ČVUT **10/10/13** *Jmíl*

registrováno studijním oddělením dne

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE**FAKULTA ARCHITEKTURY**

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Jana Závěrková
AR 2013/2014, ZS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) Pastorační centrum Černý Most

(AJ) Pastoral Centre Černý Most

JAZYK PRÁCE: český

Vedoucí práce:	doc. Ing. arch. Petr Suske, CSc.	Ústav: 15129 Ústav navrhování III
Oponent práce:	Ing. arch. Bc. Prokop Jirsa	
Klíčová slova (česká):	sakrální stavby, kostel, pastorační centrum	
Anotace (česká):	Obsahem diplomové práce je návrh pastoračního centra na Černém Mostě v Praze. Budova se skládá z katolického kostela, umístěného na úrovni přilehlého náměstí, a komunitního centra skrytého v terénu. Návrh kostela vychází z chápání liturgie po II. vatikánském koncilu a ze současné spirituality, která se vzdala monumentality, nepředstírá, nevnucuje se, ale zve ty, kteří projeví zájem.	
Anotace (anglická):	The subject of this Master's thesis is an architectural proposal for a pastoral centre at Černý Most district in Prague. The building consists of a Catholic church, situated on the level of an adjoining square, and the community centre hidden in the ground. The design of the church comes out from the conception of liturgy after the Second Vatican Council and from the contemporary spirituality, which abandons monumentality, does not pretend or intrude, but invites those who show interest.	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

(Celý text metodického pokynu je na www.FA.studium/ke-stazeni)

V Praze dne 10. ledna 2014

podpis autora-diplomanta

DIPLOMOVÁ PRÁCE
PASTORAČNÍ CENTRUM ČERNÝ MOST

JANA ZÁVĚRKOVÁ

Fakulta architektury ČVUT, ZS 2013/2014

Vedoucí práce: doc. Ing. arch. Petr Suske, CSc.

Konzultace: doc. Ing. Karel Lorenc, Csc.
statické řešení

Ing. Jaroslava Babánková
konstrukční řešení

doc. Ing. Jan Kaňka, PhD.
akustické řešení

doc. Ing. František Medek, PhD.
požární řešení

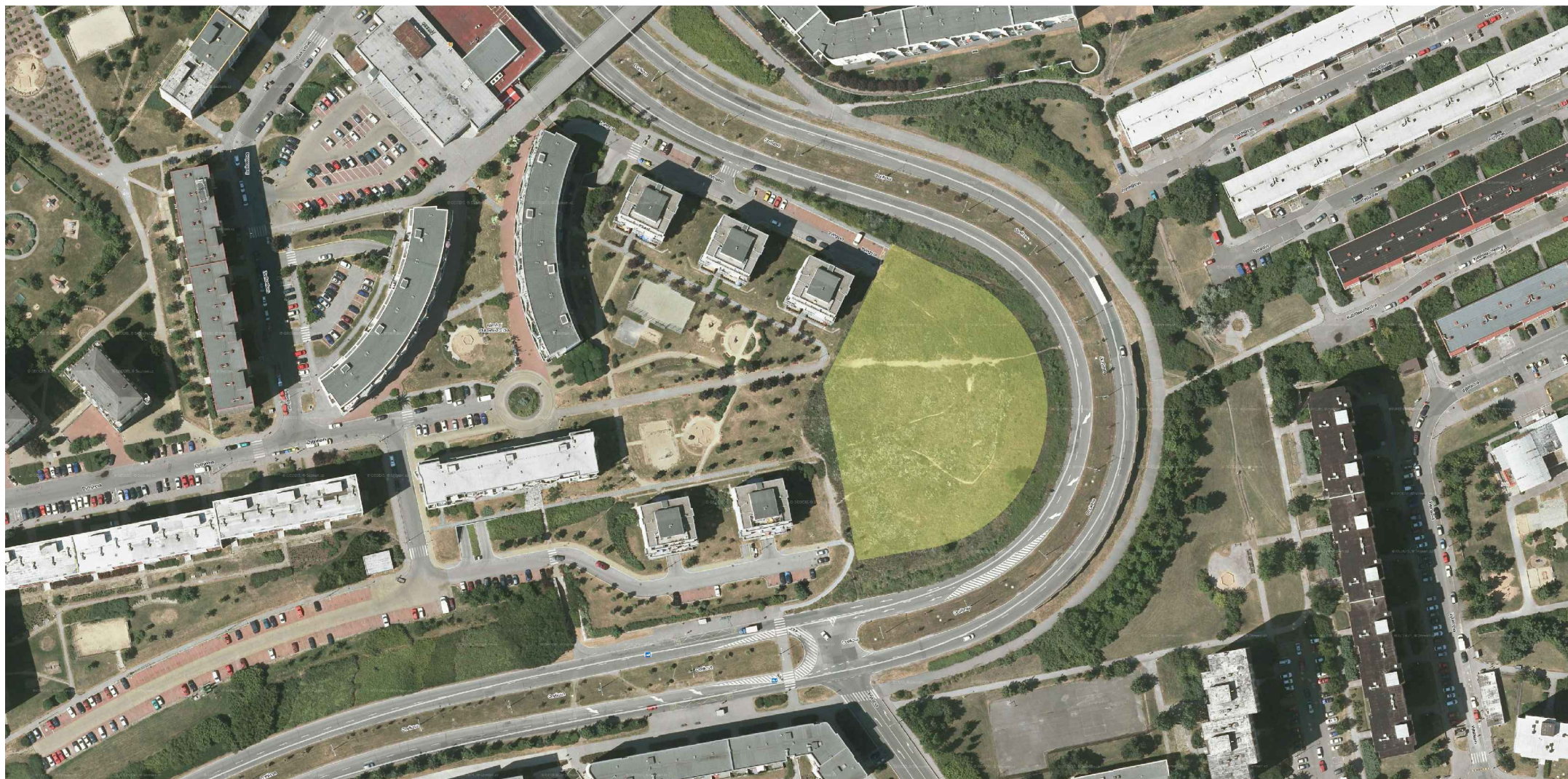
Děkuji vedoucímu práce doc. Ing. arch. Petru Suskemu, CSc. za odborné vedení práce a mnoho přínosných poznámek. Dále všem konzultantům za ochotu, věnovaný čas a cenné informace. Poděkování patří též celému týmu Akademické farnosti Praha při kostele Nejsvětějšího Salvátora, obzvláště pak Mons. Prof. PhDr. Tomáši Halíkovi ThD., díky jemuž jsem objevila hloubku křesťanství, a ThLic. Mgr. Martinu Staňkovi za mnohé rady při shánění podkladů. Dále děkuji Bohu, členům své rodiny a přátelům, bez jejichž lásky a podpory by tato práce nemohla vzniknout.

"Neboť kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich."

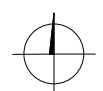
Mt 18, 20

OBSAH

	Zadání	7
ANALÝZY	Širší vztahy	9
	Urbanistický plán	10
	Schwarzplan	11
	Fotografie z lokality	12
	Reference	13
KONCEPT	Urbanistický koncept	15
	Koncept kostela	17
	Skicy	18
NÁVRH	Průvodní zpráva	23
	Urbanistický návrh	24
	Schwarzplan	25
	Situace	26
	Půdorysy	27
	Řezy	29
	Pohledy	30
	Vizualizace	32
	Liturgické řešení	40
	Konstrukční řešení	43
	Fotografie modelu	45
	Závěr	47

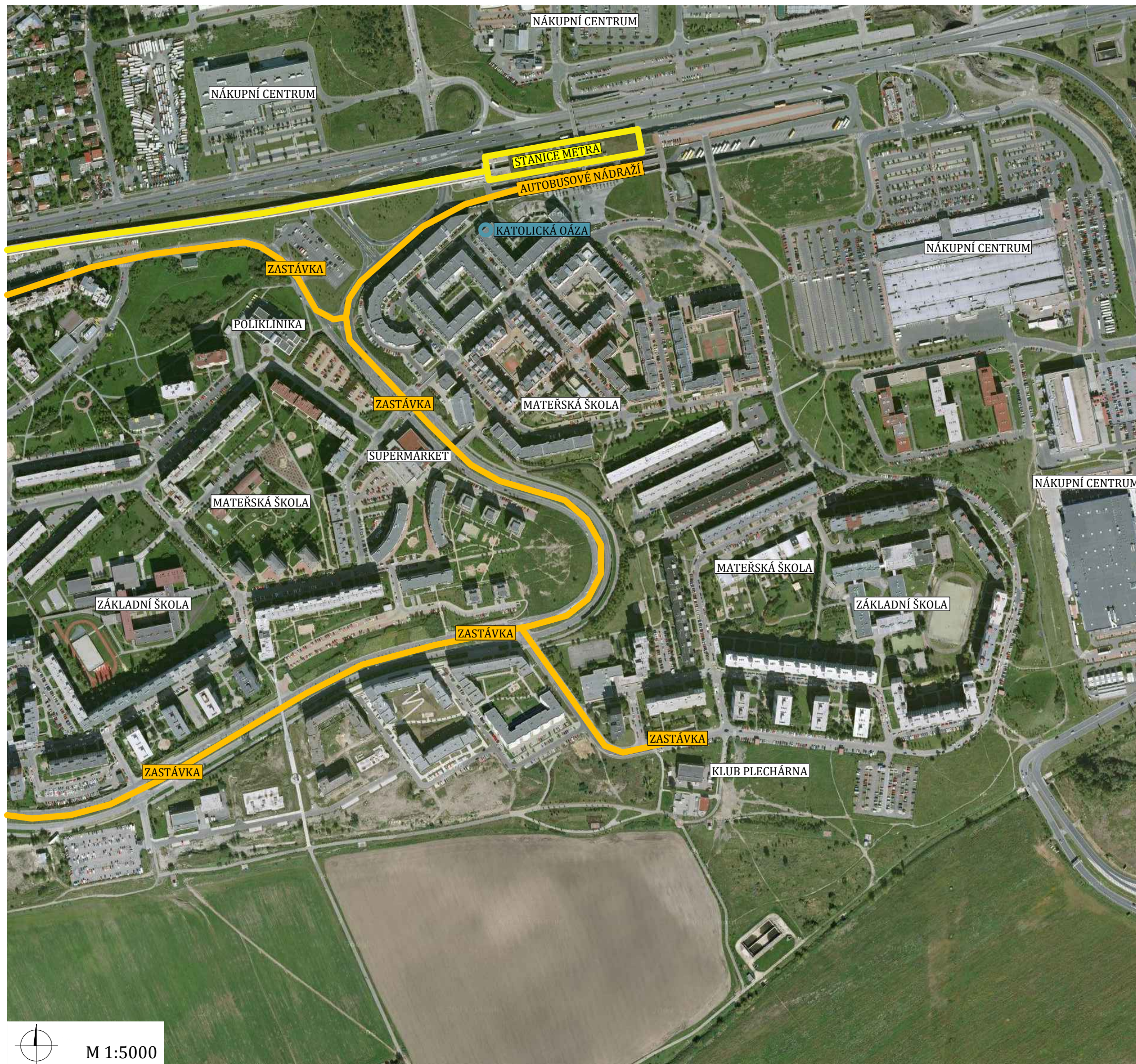
Zadáním diplomního projektu je návrh novostavby pastoračního centra v Praze na Černém Mostě obsahujícím kostel sv. Jana Křtitele, zázemí farnosti, společenský sál, kapli, přednáškové místnosti, poradenské centrum a několik bytů. Pozemky určené pro výstavbu se nacházejí uprostřed sídliště, v zatáčce rušné ulice Ocelkova, jež se však nachází až pod mírným svahem.

M 1:2000

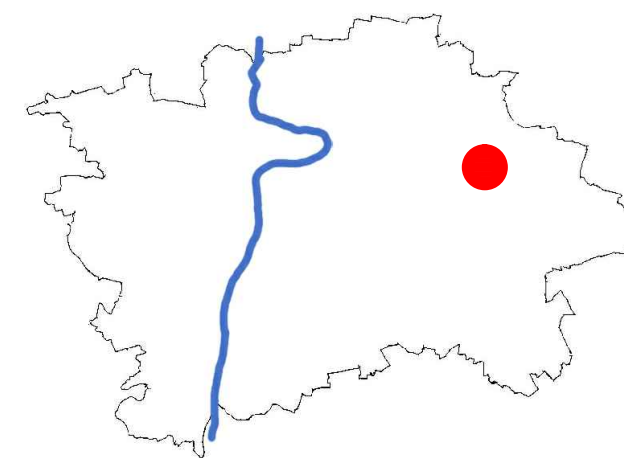
ZADÁNÍ

ANALÝZY

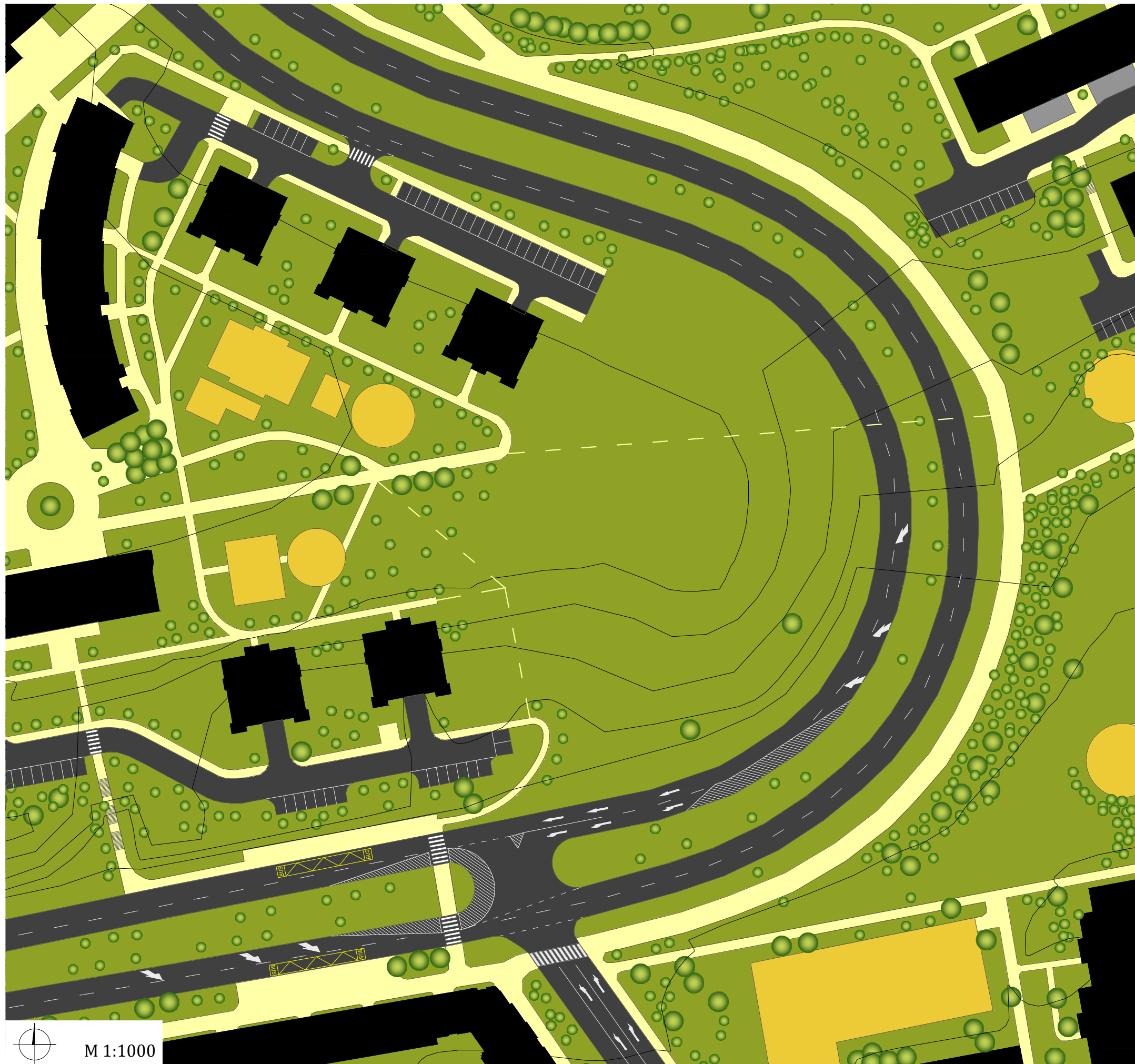

Sídlíště Černý Most je součástí Prahy 14, která se nachází na severovýchodním okraji Prahy. Celé území se skládá výhradně z panelových sídlišť. Černý Most I s přibližně 1780 byty byl dokončen v roce 1980. Od roku 1985 se postupně staví jednotlivé stavby Černého Mostu II, kde bude po dokončení 5. etapy stavby celkem asi 7270 bytů. Počet obyvatel Prahy 14 je 49 272, z toho na sídlíšti Černý Most 22 393. K římskokatolickému vyznání se při posledním sčítání lidí roku 2011 přihlásilo 2581 lidí.

V současné době se věřící na Černém Mostě shromažďují v rekonstruovaných prostorách bývalé pizzerie a obchodu. Konají se zde bohoslužby a je tu i pár místností pro setkávání a odpočinek. Sociální život farnosti ale zdaleka nedosahuje kvalit, jež má společenství soustředící se okolo kostelíku v Kyjích.

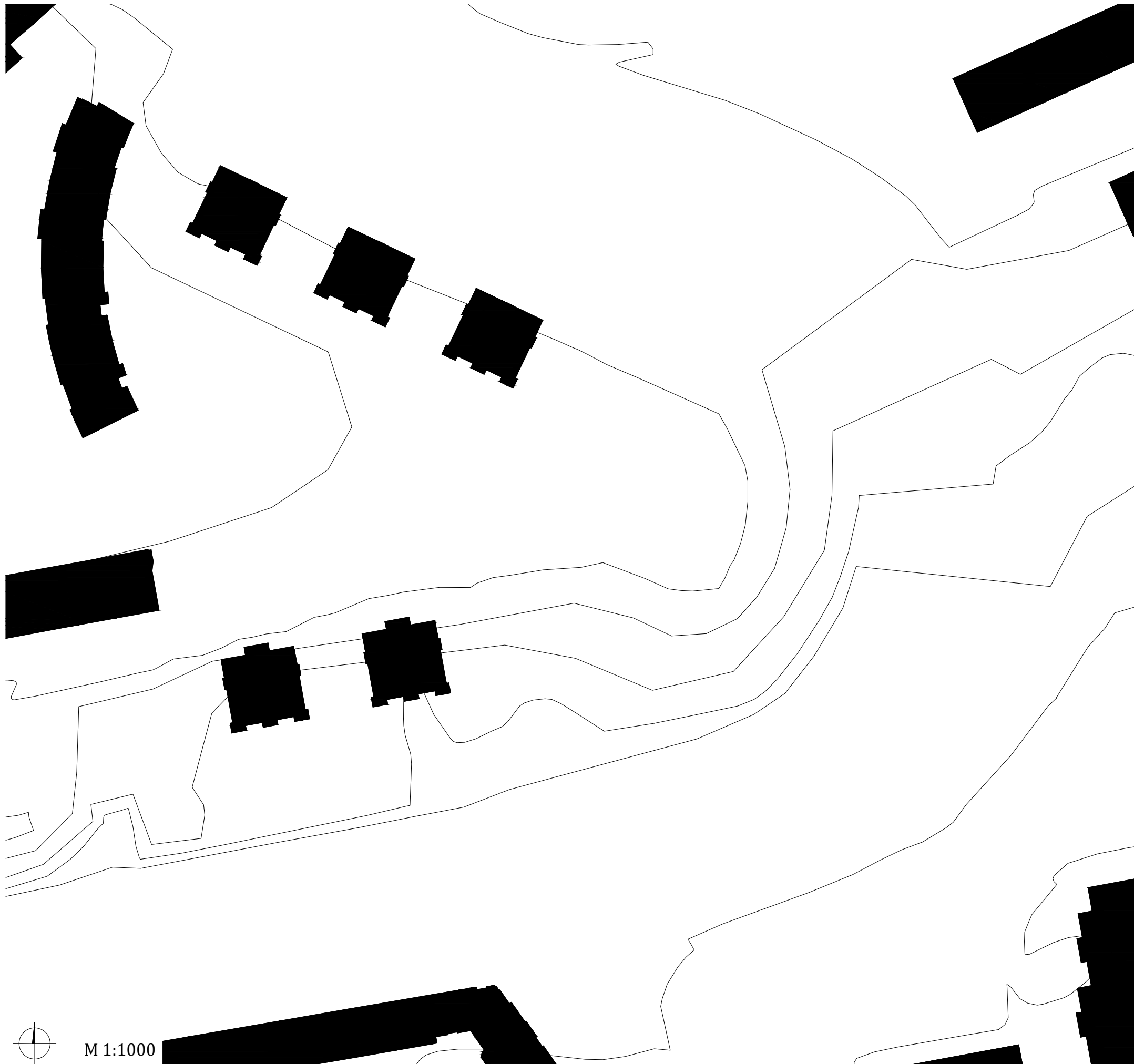

ŠIRŠÍ VZTAHY

Lokalita pro výstavbu kostela je zjevně urbanisticky nedořešená. Hlavním problémem je ulice Ocelkova, jež celou oblast obkružuje a tvoří tak liniovou bariéru mezi jednotlivými částmi sídliště. Stávající obytné domy vytváří mezi sebou náměstí s mnoha hřišti a chodníčky. Náměstí je ale prostorově neuzavřené a končí v zeleni. Hlavní osa lemovaná stromořadím nikam nevede. Po skončení pevné části chodníku pokračuje vyšlapanou pešinkou přes silnici Ocelkova do druhé části sídliště.

Pozemek určený k výstavbě kostela slouží momentálně pouze jako zelená plocha k venčení psů.

SCHWARZPLAN

FOTKY LOKALITY

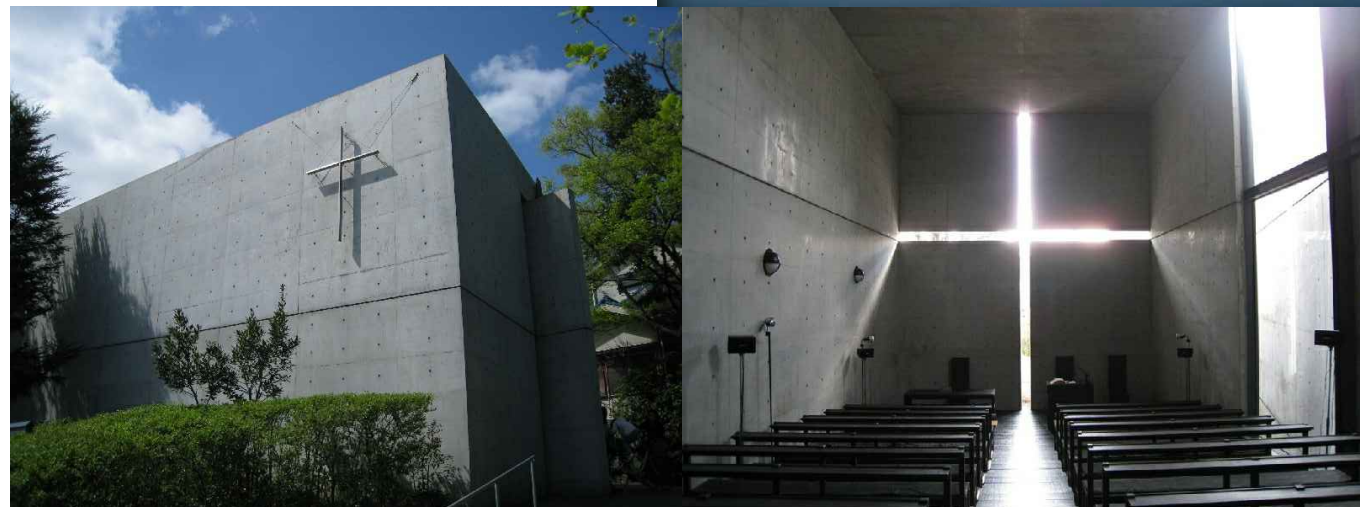

Reading Between the Lines
Gijs Van Vaerenbergh

Looz, Belgie

Trapistický klášter Matky Boží
John Pawson, Jan Soukup

Nový Dvůr, Česká republika

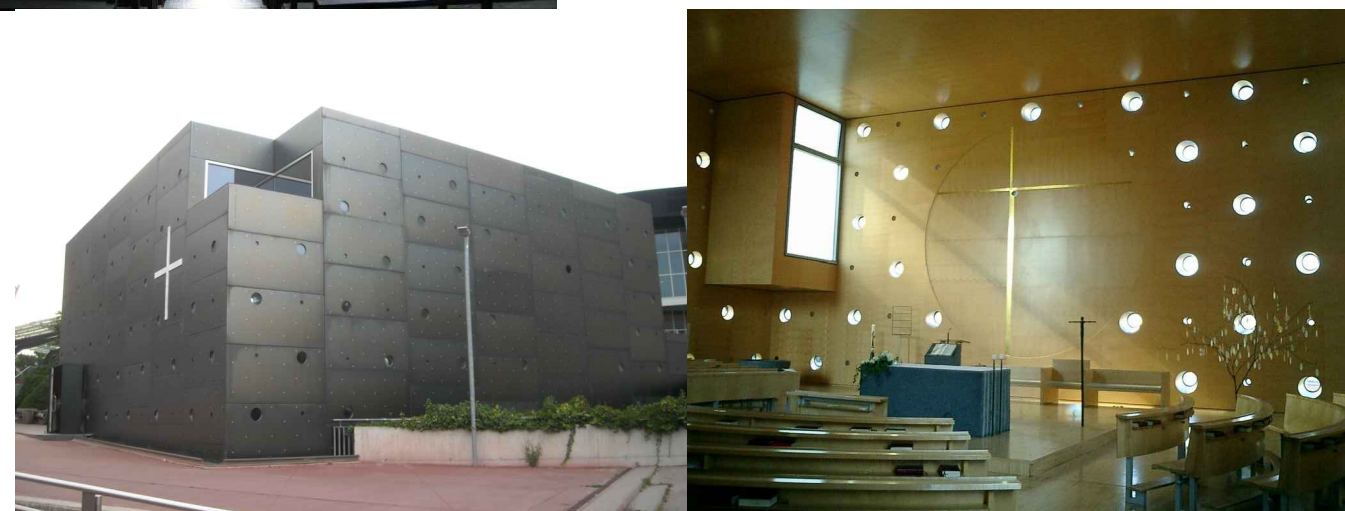

Church of Light
Tadao Ando

Ibaraki, Japonsko

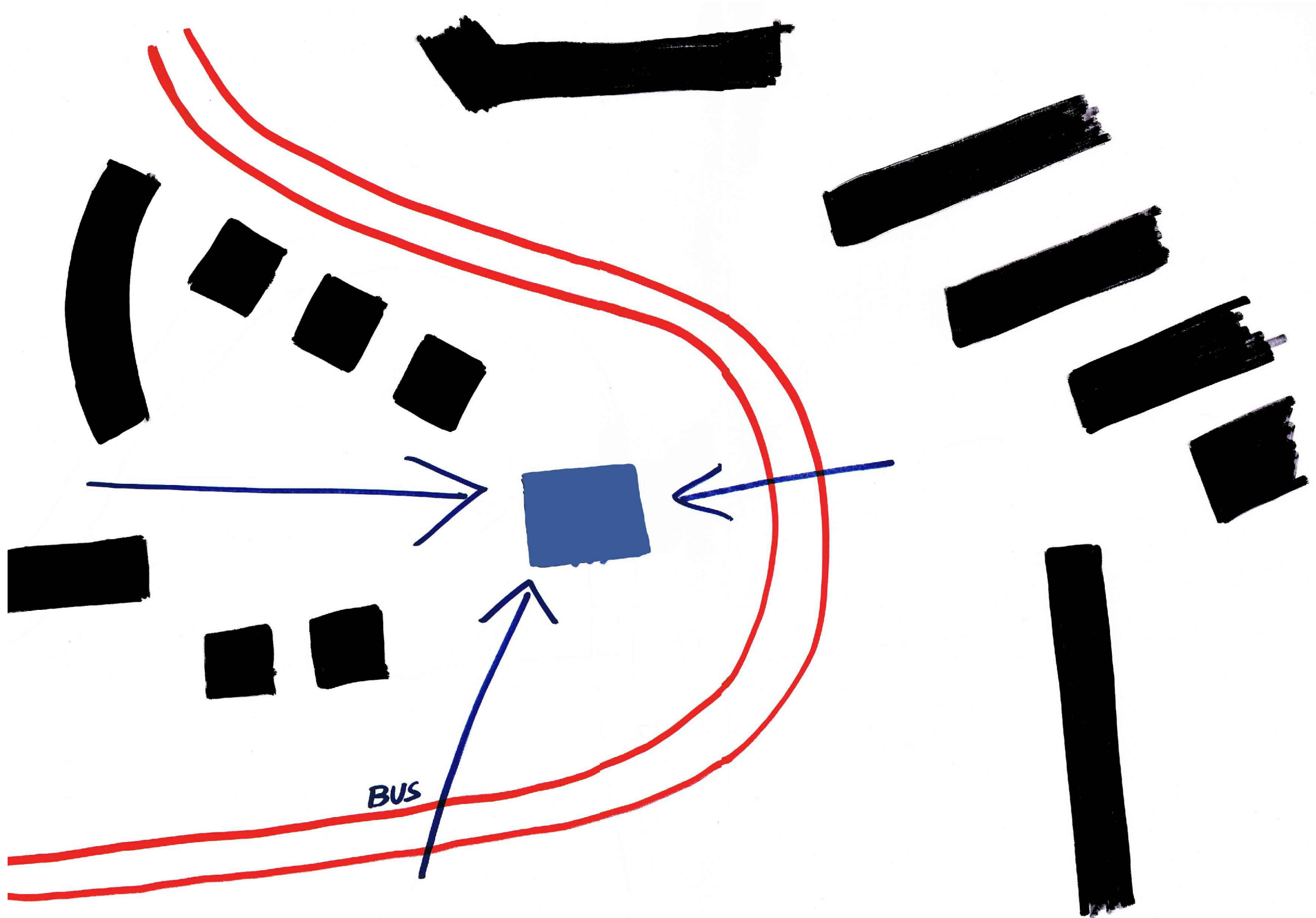
UNO-city Church
Heinz Tesar

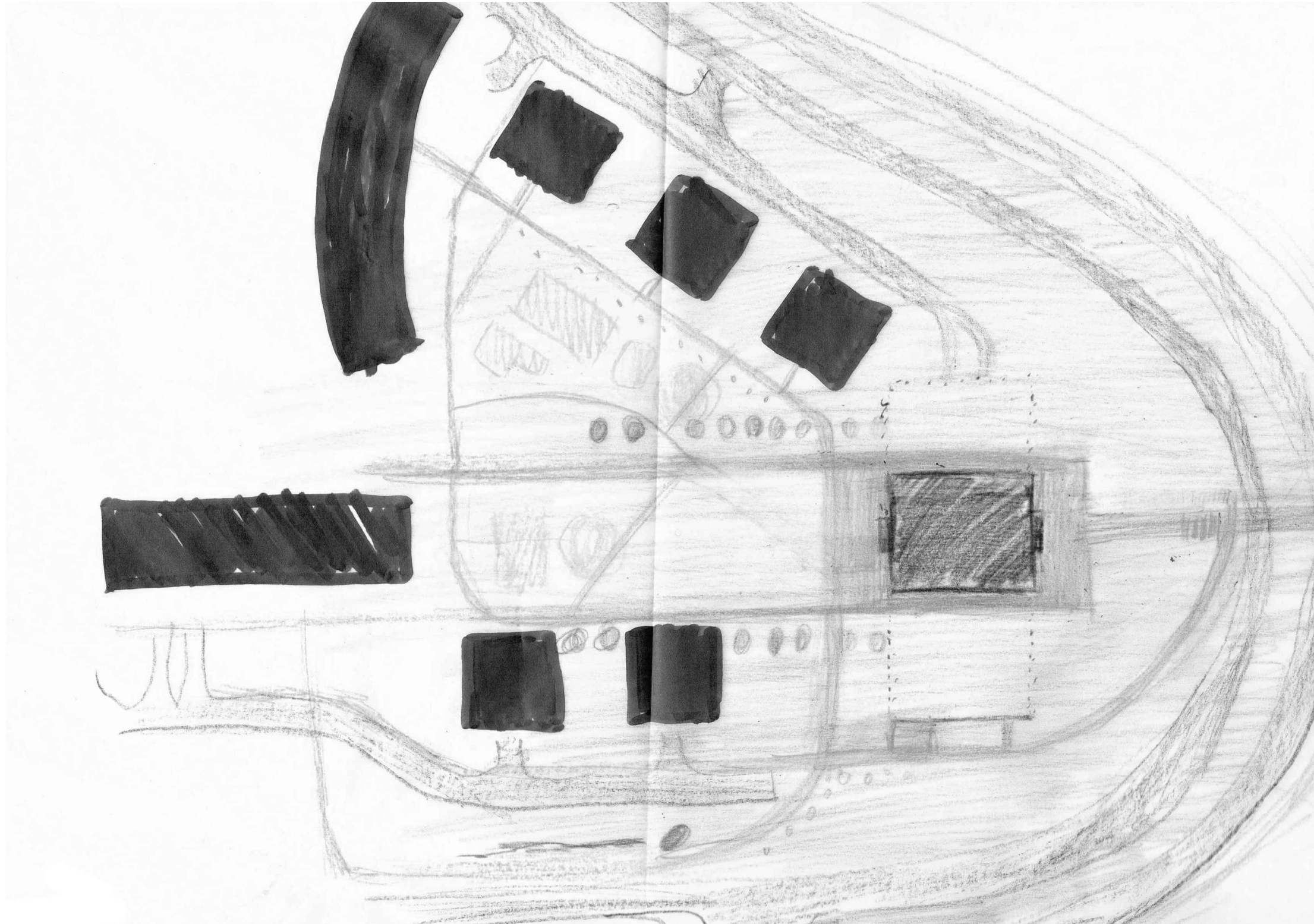
Vídeň, Rakousko

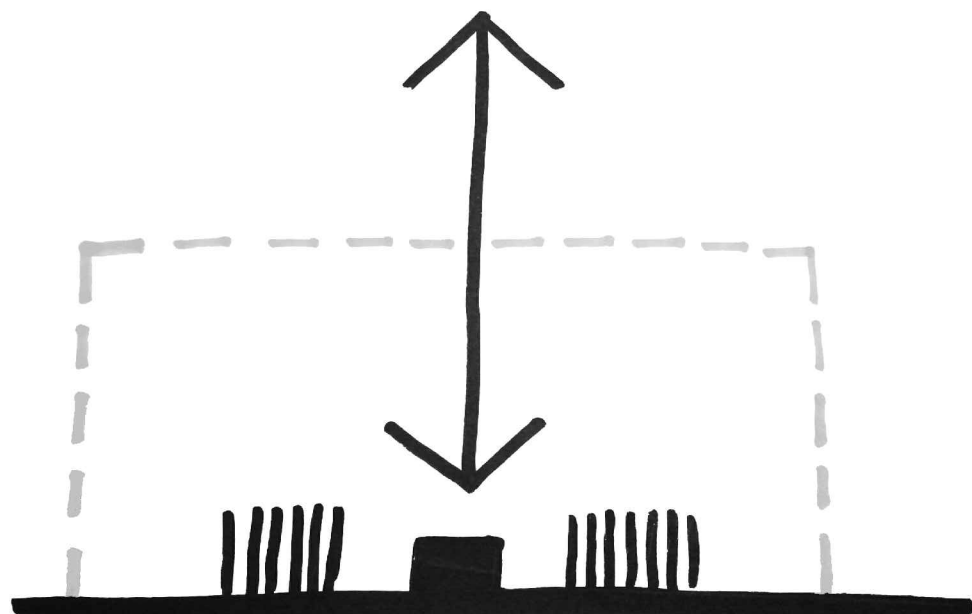

REFERENCE

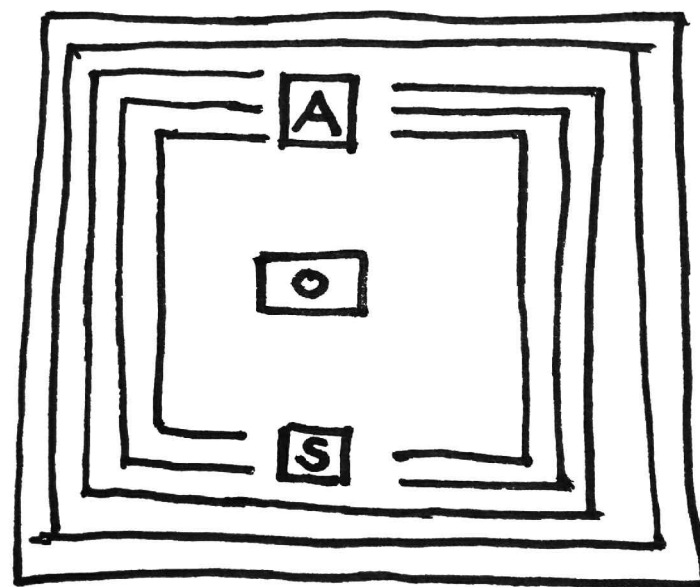
KONCEPT

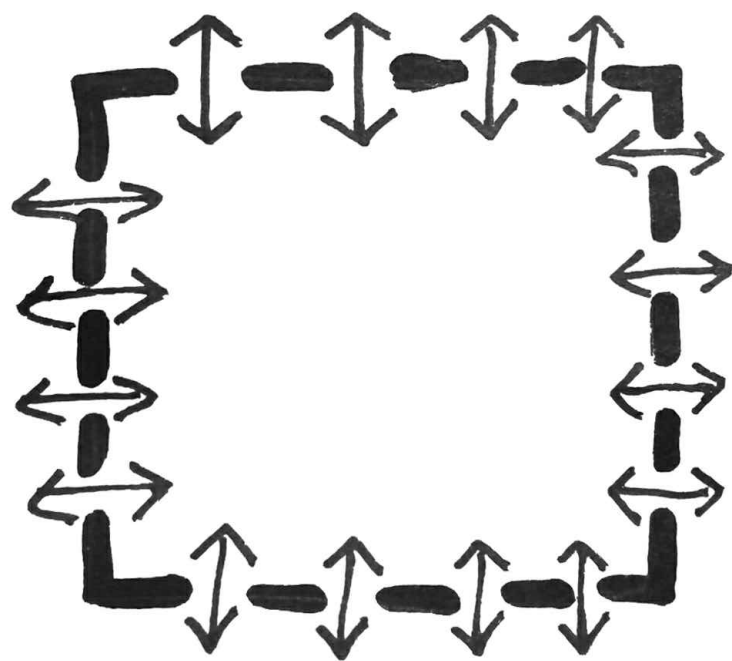

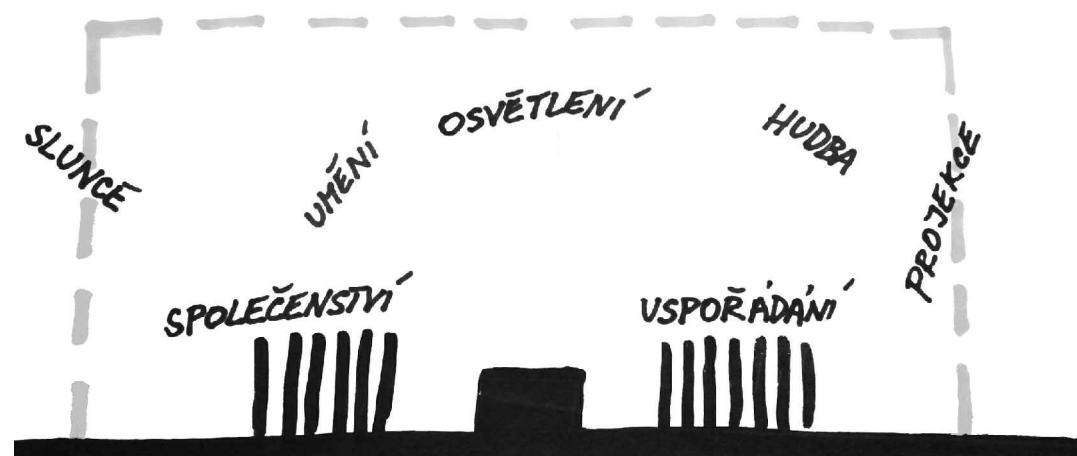
Podstata: společenství + oltář

Střed: oltář + ambon + sedes

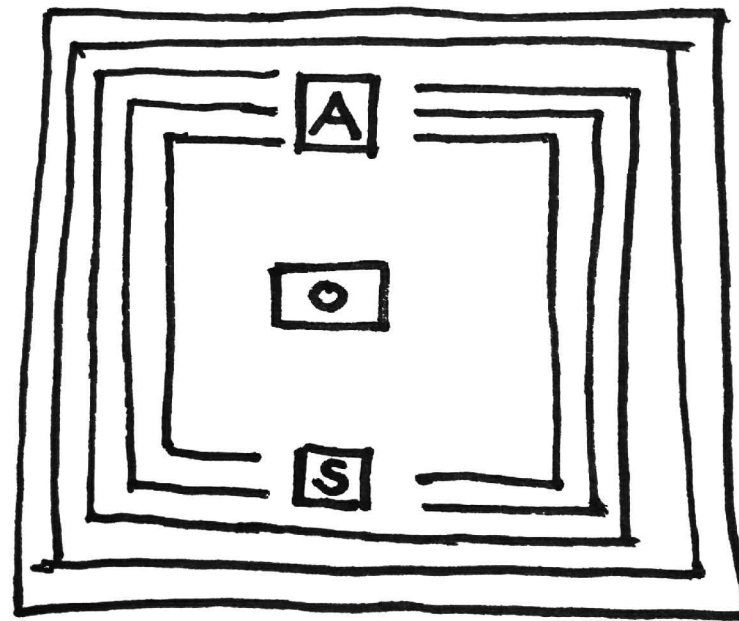
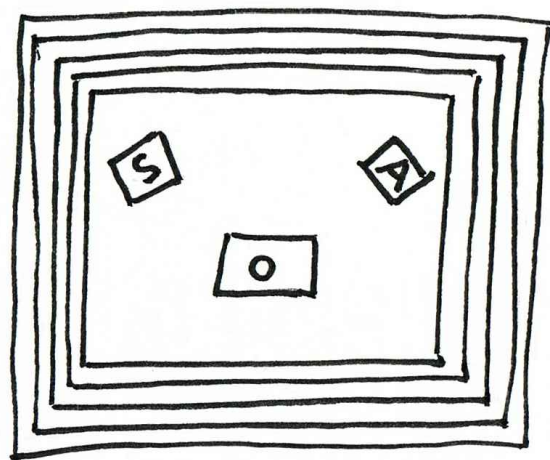
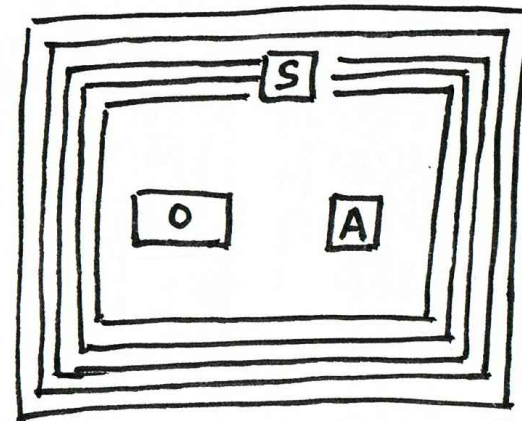
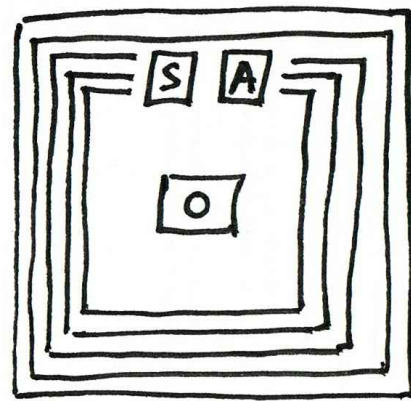
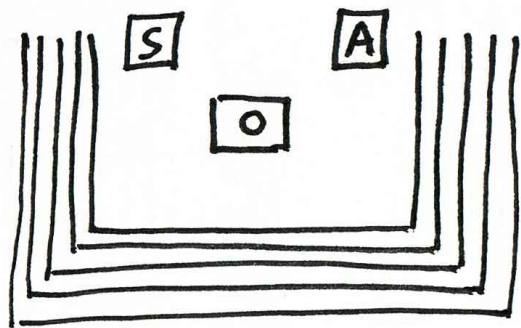

Komunikace: ztišení i oslovení

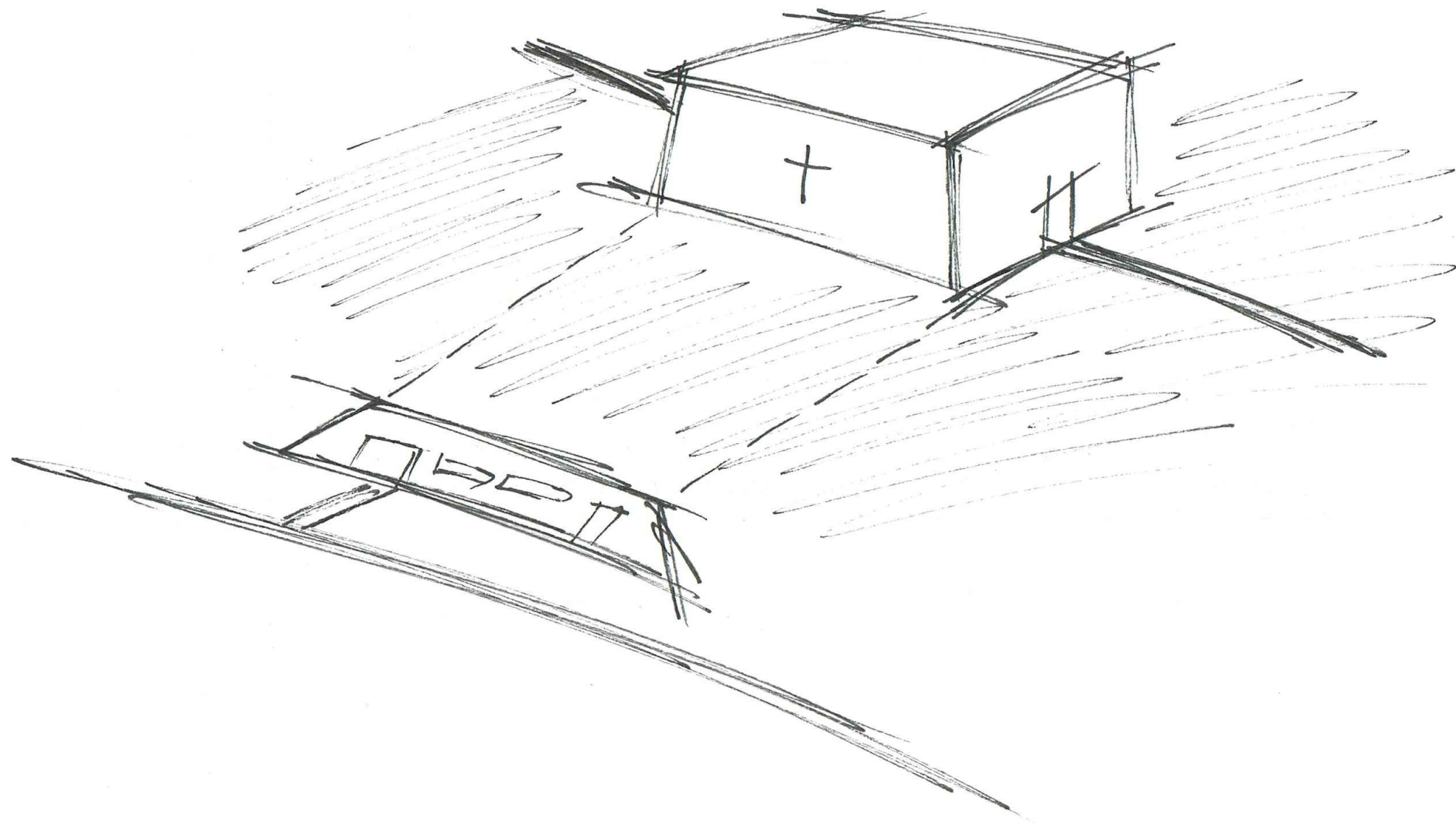

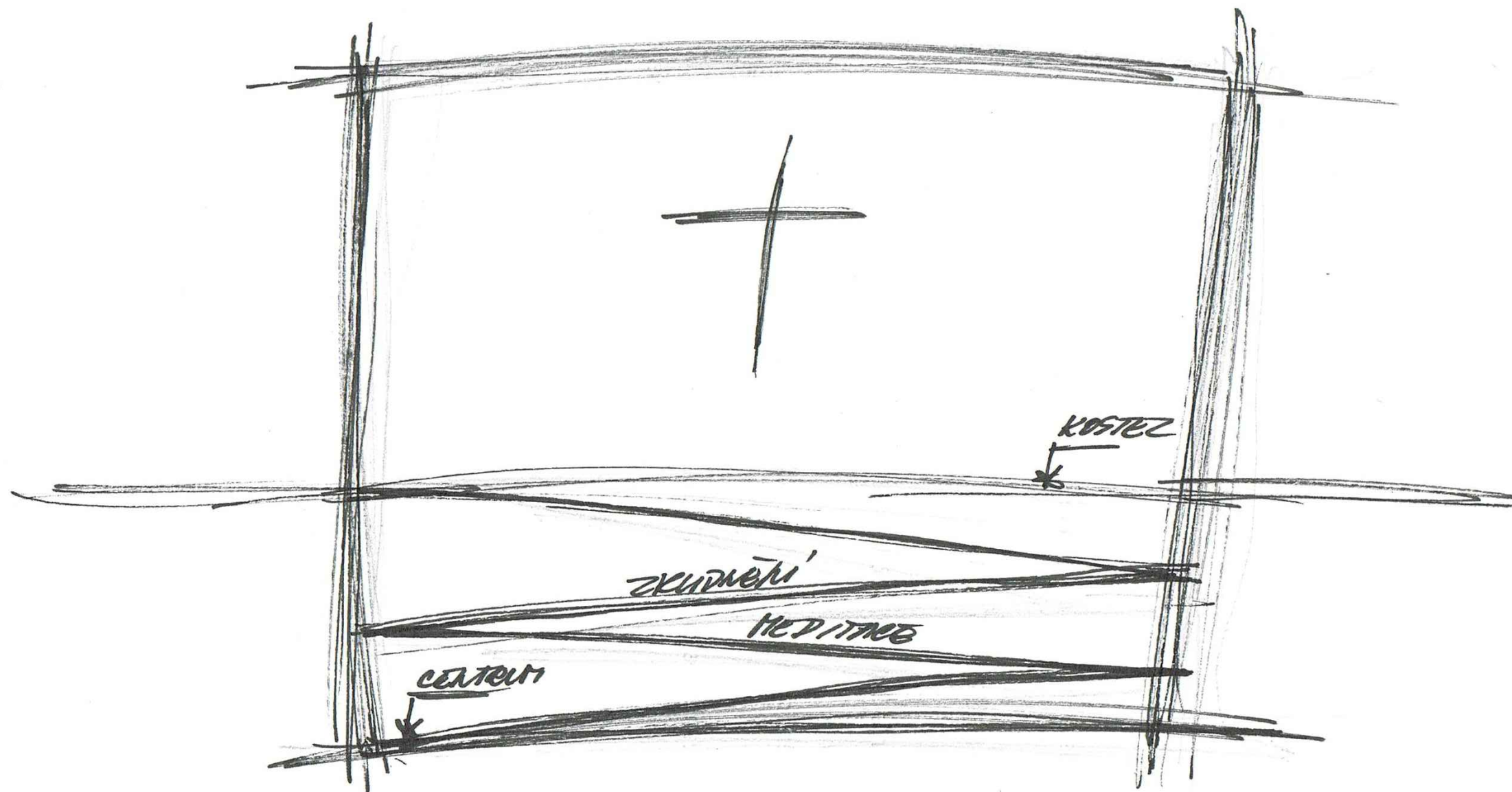
Transcendence: neuchopitelný, chvějící, proměnlivý

Vývoj liturgického uspořádání
 O = oltář, A=ambon, S=sedes

NÁVRH

Farnost

Římskokatolická farnost Kyje - Černý Most se dlouhodobě potýká s chybějícími prostory na sídlišti Černý Most. Malý kostelík v Kyjích nedostačuje počtům věřících celé oblasti. Strukturu farníků zde tvoří hlavně mladé rodiny s dětmi bydlící v panelových domech sídlišť. Momentálně pro setkávání slouží prostory bývalé pizzerie přebudované na malé farní centrum. Pozemek pro budoucí stavbu kostela je už vyhrazen v zatáčce ulice Ocelkova a tento záměr je i zanesen v územním plánu.

Urbanismus

Urbanisticky je zadané místo zjevně nedořešené a evidentně se předpokládá další výstavba. Hlavním problémem lokality je rušná ulice Ocelkova, jež tvoří liniovou bariéru mezi dvěma částmi sídliště. Bytové domy v blízkosti zadaného pozemku tvoří malé náměstí, které je však neuzavřené. Náměstí doplňují zejména dětská hřiště a prolézačky, které jsou propojené spleť chodníků. Hlavní osa lemovaná stromořadím nemá cíl.

Zadání práce předpokládalo dvě složky budoucí stavby - kostel a navazující pastorační centrum. Jelikož je zadaný pozemek vyvýšený oproti úrovni ulice Ocelkova, návrh tohoto využil. V úrovni náměstí je navržen pouze kostel, jenž svojí hmotou náměstí uzavírá a celé pastorační centrum se nachází pod ním, vstupem orientováno k přilehlé stanici mhd. Hmota kostela je záměrně usazena mimo hlavní osu náměstí, neboť kostel zde nemá být dominantou, ale sousedem. Stromořadí podél hlavního chodníku je z jedné části zrušeno, nové je pak vysazeno osově na druhé straně od kostela, aby tak vznikl parkový předprostor.

Druhou podstatnou složkou návrhu byly pěší komunikace. Kostel bude sloužit celému sídlišti a měl by tak být přístupný z obou částí sídliště. Přes ulici Ocelkovu je tedy navržen nový přechod pro chodce s úpravou dopravy pro větší bezpečnost chodců a celkovou menší hlučnost pomaleji projíždějících aut. Za přechodem pak cesta pokračuje buď přímo vzhůru do kostela nebo podél kopce k pastoračnímu centru. Z druhé strany kostela je navržen přístup jak přímo ze sídliště, tak nově od stanice autobusu. Prostor okolo kostela je pak osazen zatravnovací mřížkou, jež umožňuje pohodlnou chůzi a zároveň opticky splyne s okolním trávníkem.

Architektonické řešení

KOSTEL

Stavba kostela vždy odrážela spiritualitu své doby a hlavním cílem práce tak bylo najít architektonický obraz té dnešní. Druhý vatikánský koncil přinesl mnohé změny, jež se však v praxi uplatňují velmi pomalu. Nejenom ve starých, již obtížně přestavitelných, ale i v nově navrhovaných kostelech prostorové uspořádání neodpovídá myšlence znovuzapojení lidu a omezuje se na mechanické otočení oltáře směrem k němu. Usazení lidí ale nadále zůstává jedním směrem jako dřív, kdy celé shromáždění očekávalo příchod Krista od východu. I další myšlenky koncilu, hlavně pak opuštění triumfalismu a důraz na jednoduchost, pravdivost a skromnost, zůstávají nevyslyšeny.

Hmotový a prostorový koncept navrhovaného kostela vychází z několika principů. Prvním je uvědomění si podstaty samotného kostela. Jde hlavně o stavbu, ve které se shromažďuje lid, aby společně oslavil Boha. Nejdůležitějším prvkem je tedy samotný oltář a ono shromáždění. Samotná stavba slouží pouze jako přístřešek, jež chrání zúčastněné před povětrnostními vlivy a vytváří vhodné a klidné prostředí. Tudíž nikoliv stavba, ale lid v ní oslavuje Boha. Proto byl za základní tvar zvolen obyčejný kvádr a stavba v sobě neobsahuje žádné křesťanské symboly, čísla apod.

Druhý princip vychází ze současného chápání role křesťanů ve světě. Měli by být otevření, nápomocní, neschovávat se, ale zároveň nikoho nenutit a nepřesvědčovat o své jediné pravdě. Takový by měl být i kostel. Stěny jsou proto postaveny z průsvitného betonu. Tento materiál poskytuje vevnitř dostatečnou intimitu a klid, ale propouštěným světlem a stíny není odříznut od venkovního světa. Naopak z venku je kostel přes den nenápadný, avšak v podvečer, kdy většinou probíhají mše ve všední den, prosvěcuje ven a zprostředkovává tak kolemjdoucím denní uvnitř.

Třetí princip pak spočívá v samotném liturgickém uspořádání uvnitř kostela. Samotná mše není divadlo, kdy všichni musí být čelem ke knězi a vidět mu pod ruce, nýbrž společná oslava Boha. Oltář je tedy umístěn přesně uprostřed společenství, které je okolo něj shromážděno ze všech stran, neboť jak řekl Kristus: "Kde jsou dva nebo tři ve jménu mém, já jsem uprostřed nich." Celé společenství tak na sebe vidí, je soustředěno k jednomu bodu.

Čtvrtý princip by měl odkazovat k transcendenci, přesahu, neuchopitelnosti a proměnlivosti. Kostel by měl být živý, proměňovat se v průběhu dne, ročních období, liturgických svátků a to pomocí světla, hudby, uspořádání a umění. Kromě průsvitné fasády pro proměnu světla, jsou navrženy dva kůry - jeden hlavní a druhý

příležitostný pro hudební intervence. Kostel postrádá jakoukoliv výzdobu a je tak otevřen různým uměleckým zásahům podle liturgického roku. Jedna stěna je ponechána v klasickém betonu a může být využita pro proměnlivé umělecké projekce.

Uspořádání sezení je maximálně variabilní. Tvoří ho dřevěné židle, jež mohou být rozestaveny dle potřeby. Na klasické mše by sezení mělo být necháno na základě individuálního pocitu, kdy si každý sedne, kam sám uzná za vhodné. Někdy člověk chce být v centru dění, někdy zase cítí, že potřebuje více klidu a soustředění v rohu. Na hlavní svátky, kdy kostel navštěvuje hodně věřících, pak mohou být židle sestaveny do klasického lavicového či kruhového uspořádání. Naopak při menších mších ve všední den, při křtech či svatbách by židle měli být přisunuty blíže k oltáři, tak aby se opět vytvořilo slavicí společenství. Kostel by měl zůstat otevřen i přes den a to buď s ponecháním několika židlí pro modlitbu či adoraci, či úplně prázdný, kdy je maximálně akcentován oltář a ambon. Uprostřed kostela je pak materiálově odlišen pruh podlahy spojující vstupy, uprostřed s oltářem. Tak se vytvoří nejen prostor pro vstupní průvod a přijímání, ale hlavně při vstupu do kostela je hned vidět jeho nejdůležitější součást - oltář. Klečení v průběhu mši je plánováno na vyhřívané podlaze. Pro méně pohyblivé věřící jsou vždy sestavena místa dvou řad židlí za sebou s přimontovaným klekátkem. Židle jsou pak skladovány na balkonu za betonovým zábradlím, kam se dopravují zdviží.

PASTORAČNÍ CENTRUM

Pod kostelem se nachází pastorační centrum přístupné i zvenku. Oba vchody z venčí i z kostela ústí do hlavní haly sloužící jako potkávací prostor, galerie, místo odpočinku, četby apod. Dále centrum obsahuje sál, jenž se dá rozdělit na dvě přednáškové místnosti a veškeré zázemí farnosti, včetně malé kaple se vstupem z klidné chodby, aby hluk nerušil modlitby či meditace. Součástí centra je i malá poradna s ordinacemi pro psychologa, sociální pracovníky, právníka apod. Prostorově je oddělena hned za vstupem, neboť je předpoklad, že bude využívána bez návaznosti na program centra. Dále se v budově nacházejí dva byty, ať už pro kněze či k pronájmu, s vlastním vstupem. Parkování je řešeno v podzemní garáži přístupné z malé místní komunikace.

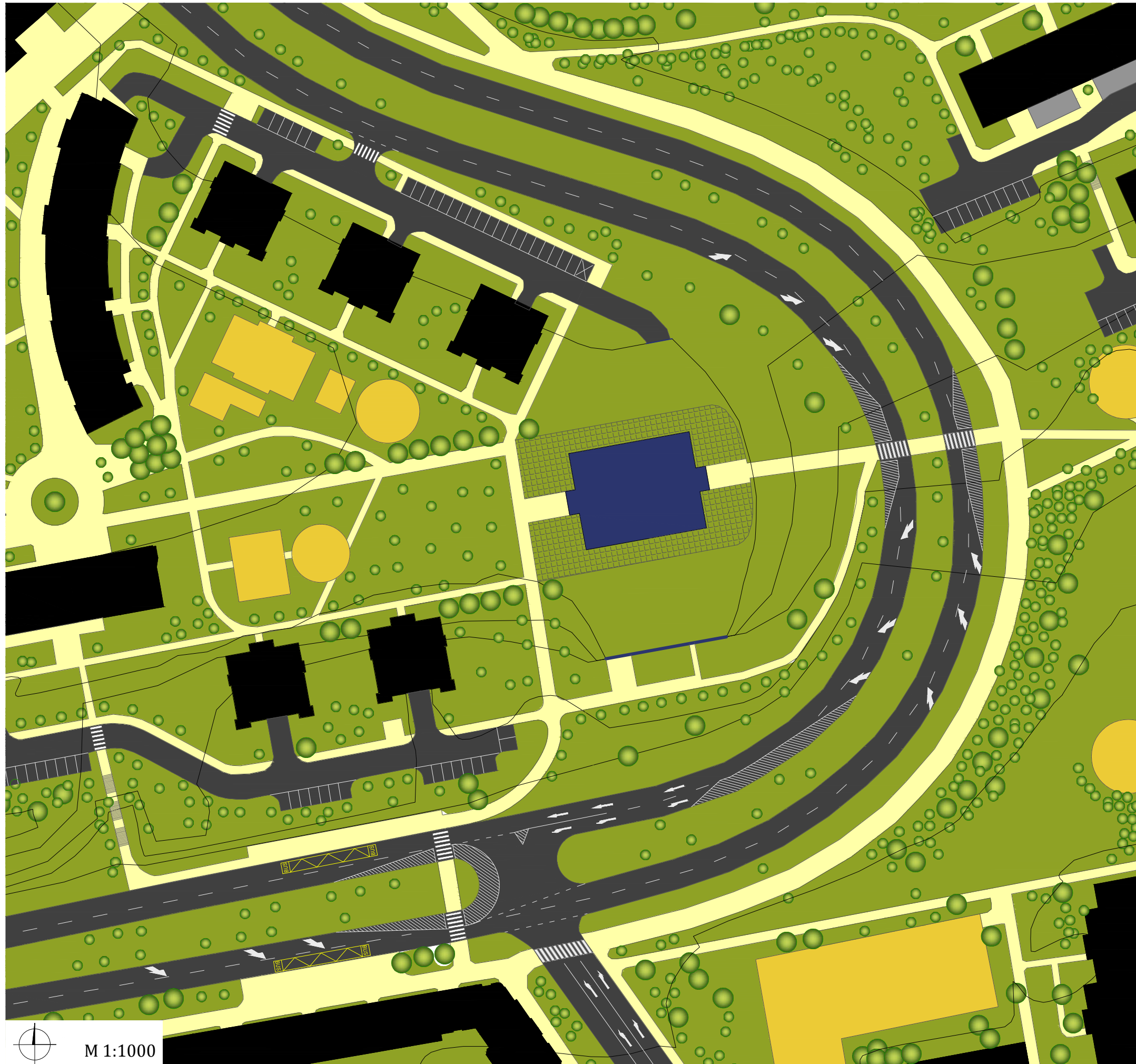
Centrum je s kostelem propojeno rampou, jež slouží zároveň jako křížová cesta. Jednotlivá zastavení tvoří čtverce vytlačené do betonové stěny. Ať už je člověk při cestě nahoru vnímá nebo ne, délka cesty umožní zklidnění a uvědomění si přechodu. Propojení je ale zajištěno samozřejmě i výtahem.

Konstrukční a technické řešení

Stěny a stropy pastoračního centra jsou zhotoveny z monolitického železobetonu. Stěny kostela pak z izolovaných kvádrů průsvitného betonu. Ten obsahuje optická vlákna, která vedou světlo z jedné strany na druhou. Díky nutnosti použití velmi jemných pojiv se tento beton řadí mezi vysokopevnostní.

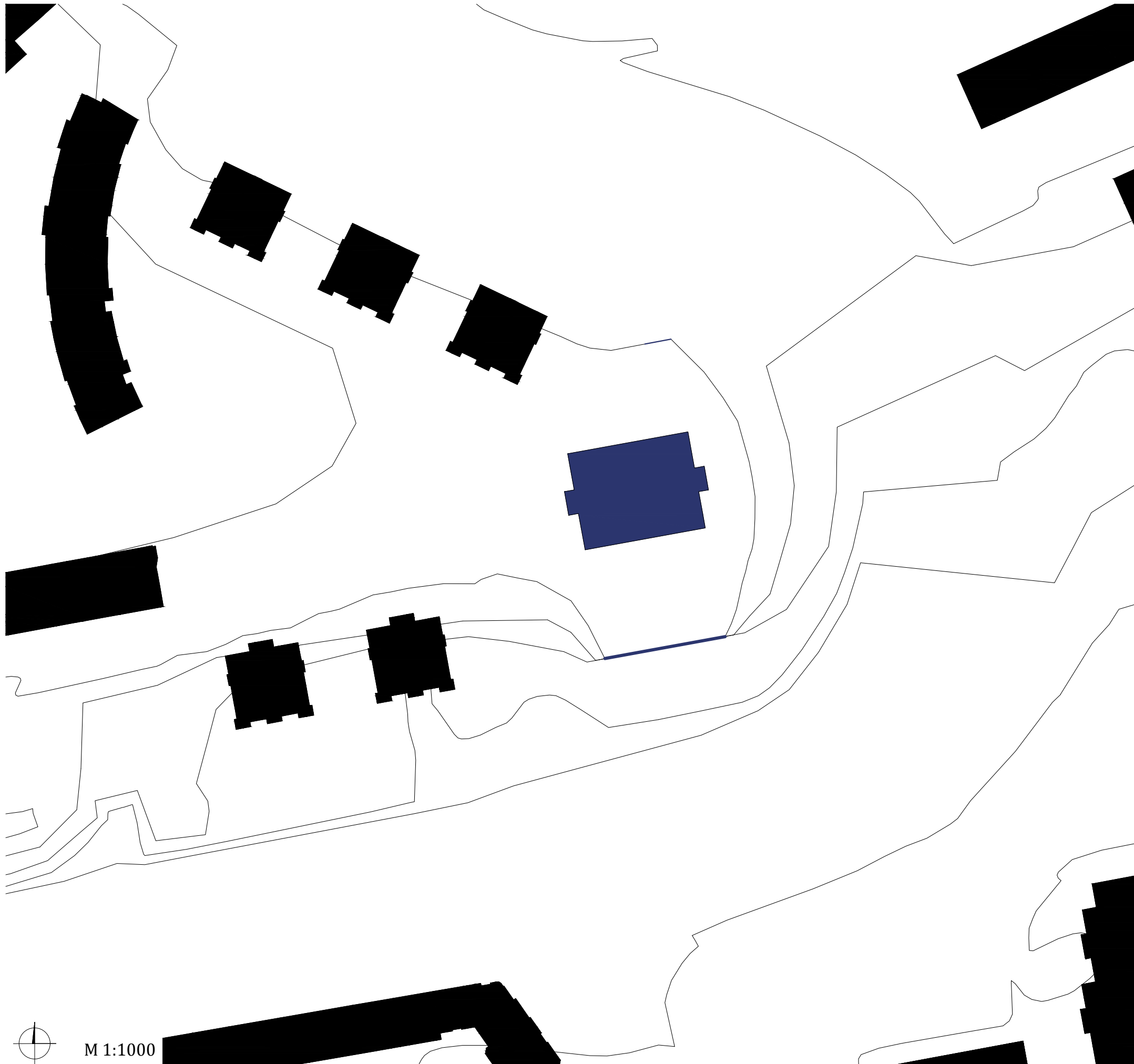
Z akustických důvodů jsou obě delší stěny kostela odkloněny o 2°, aby se zabránilo násobení vlnění mezi kolmými stěnami. Ze stejných důvodů všechny rozměry kostela nejsou svými násobky.

Pastorační centrum je napojeno na lokální teplovod, který zajišťuje teplou užitkovou vodu i vytápění. To probíhá vzduchotechnikou s rekuperací tepla. Strojovna vzduchotechniky je obklopena pomocnými místnostmi a sklady, aby se zmírnil hlukový dopad na obytné místnosti.

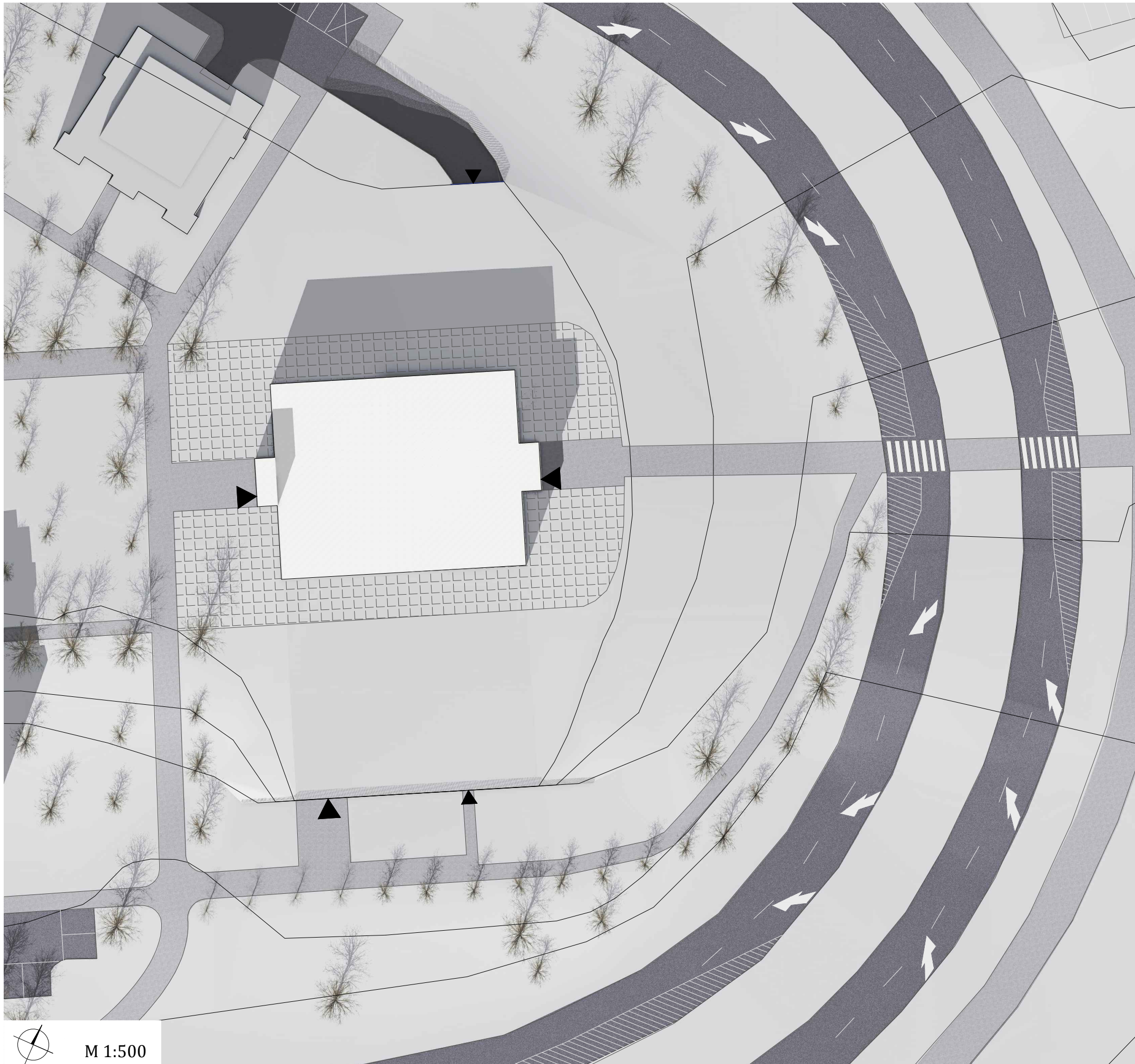

M 1:1000

URBANISTICKÝ NÁVRH

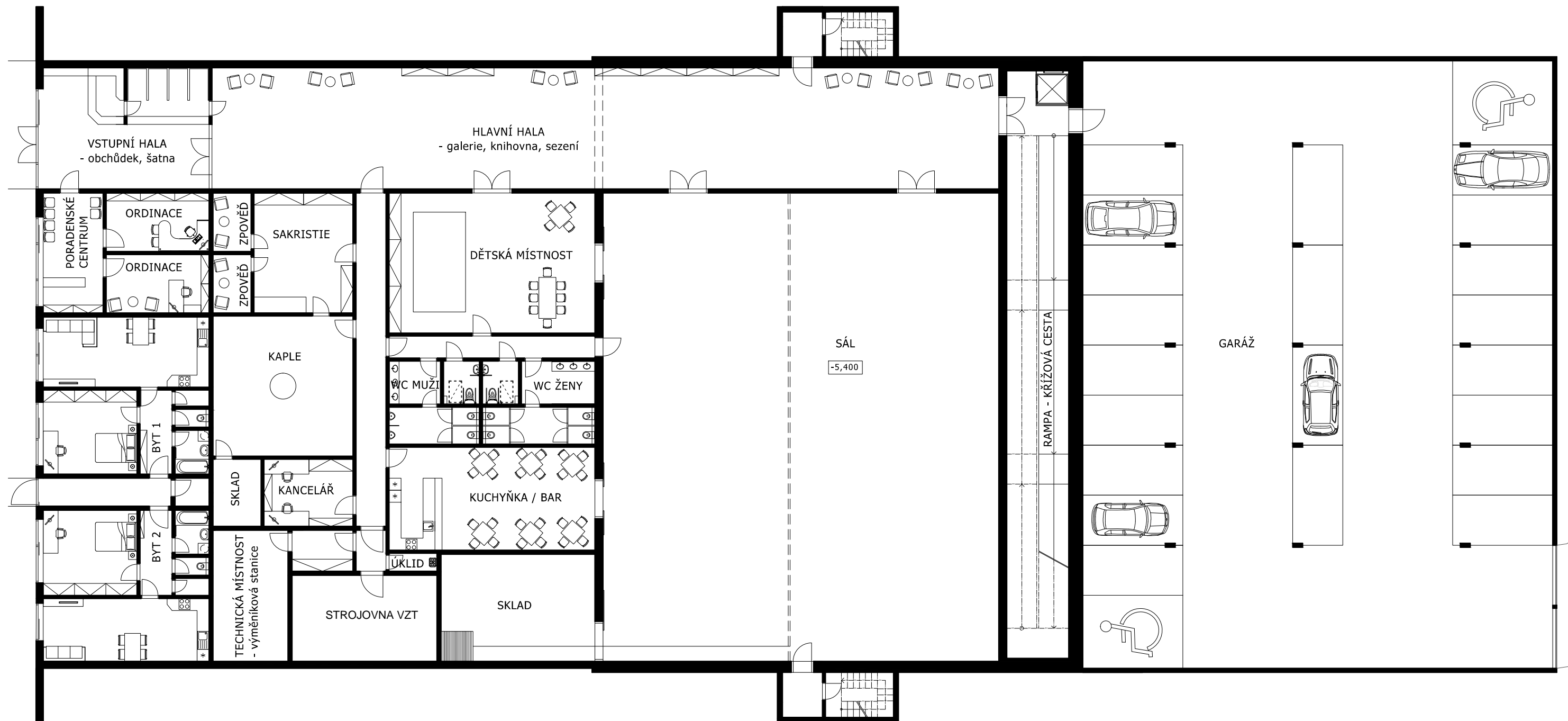

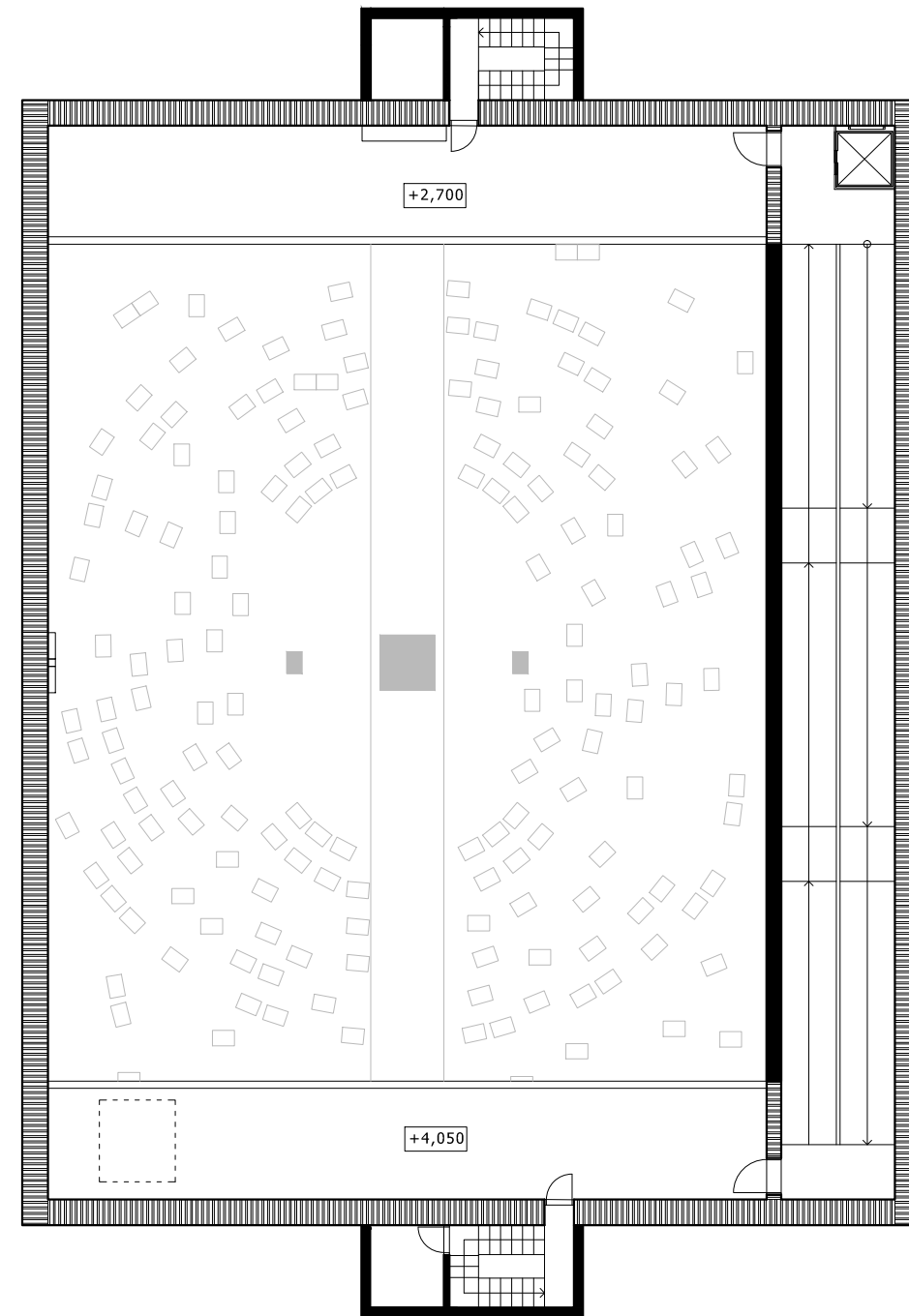
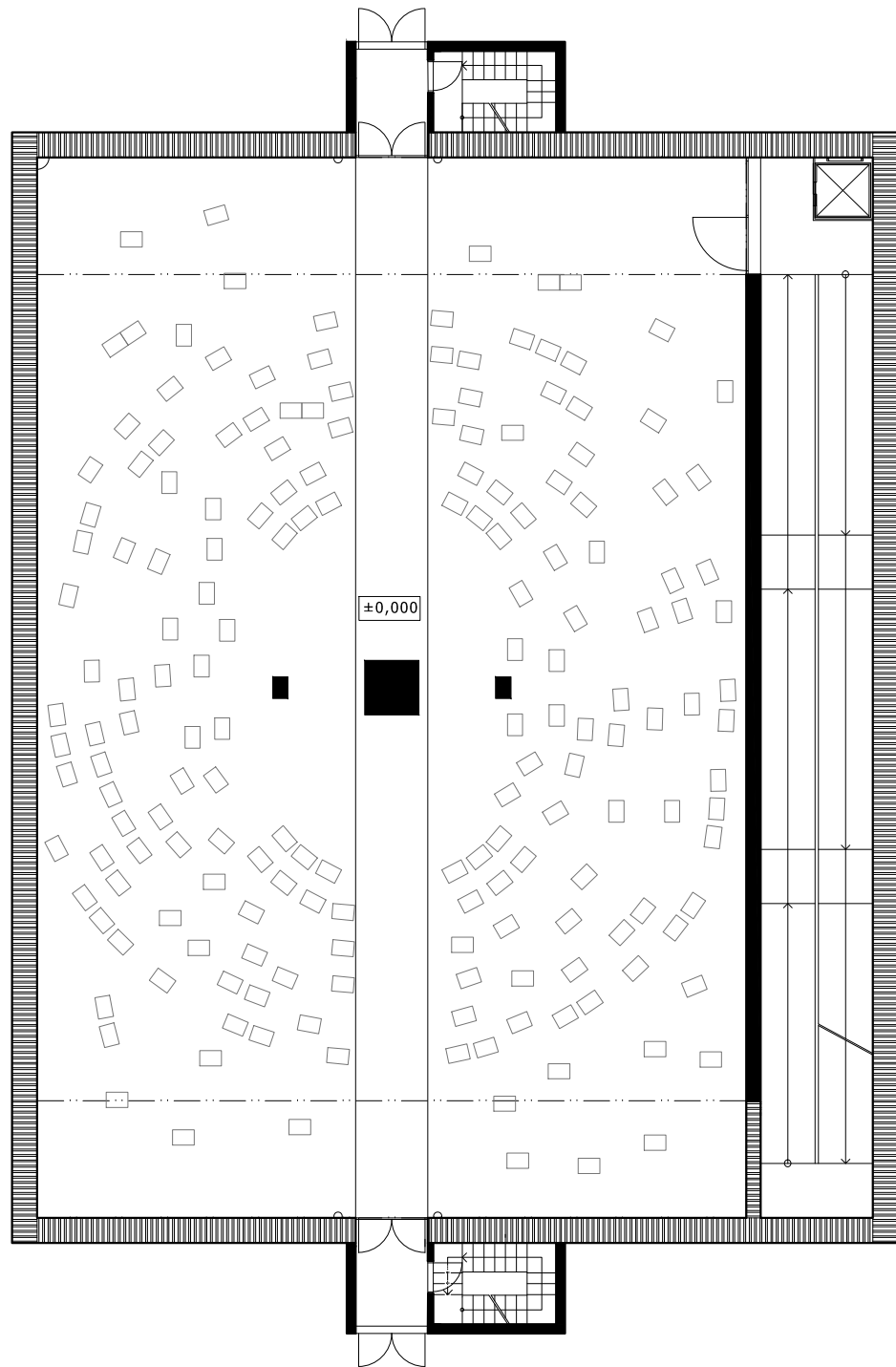
SCHWARZPLAN

M 1:500

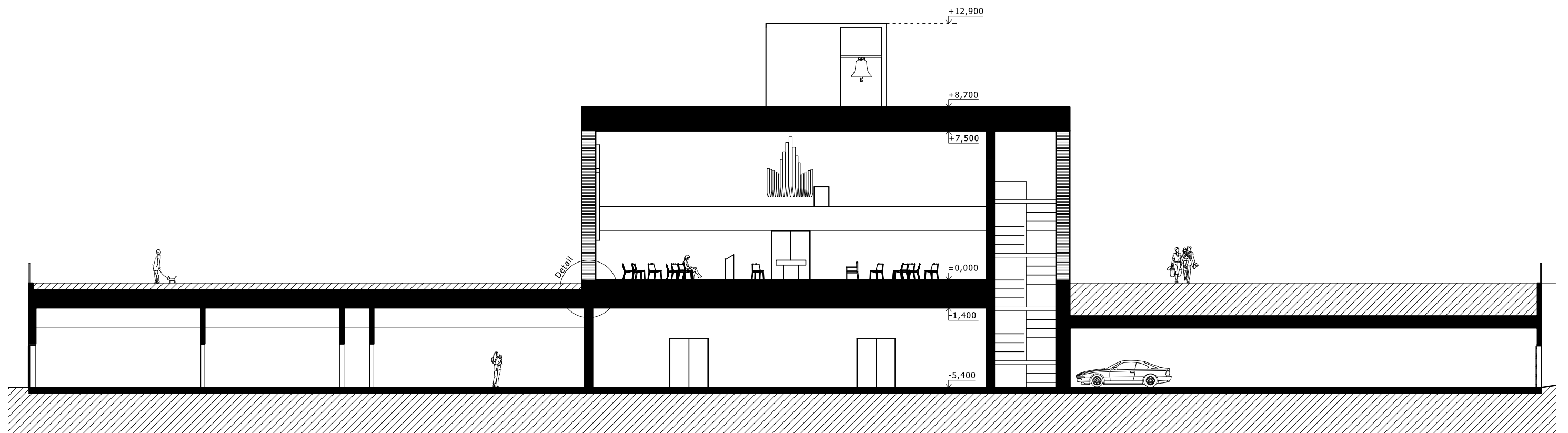
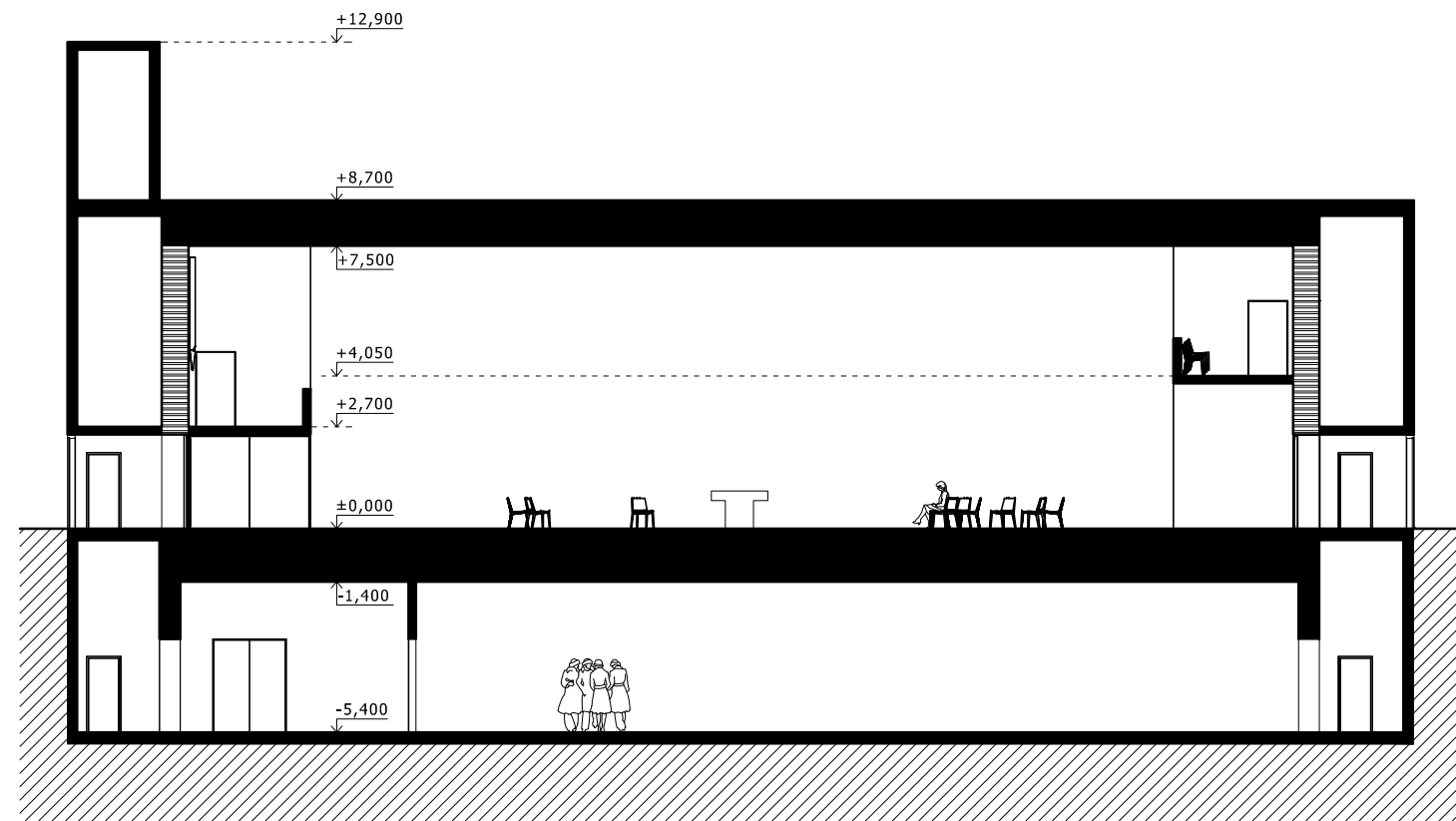
SITUACE

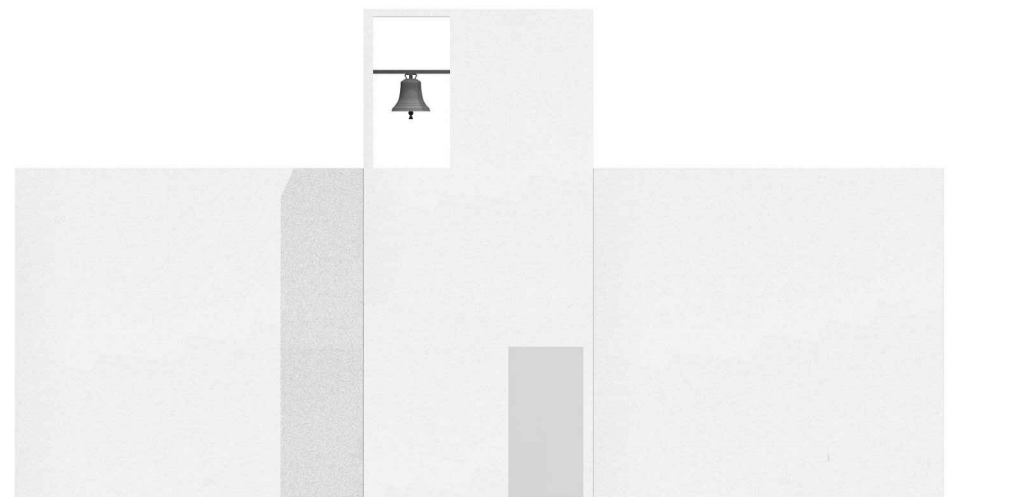
M 1:200

PŮDORYSY KOSTELA

M 1:200

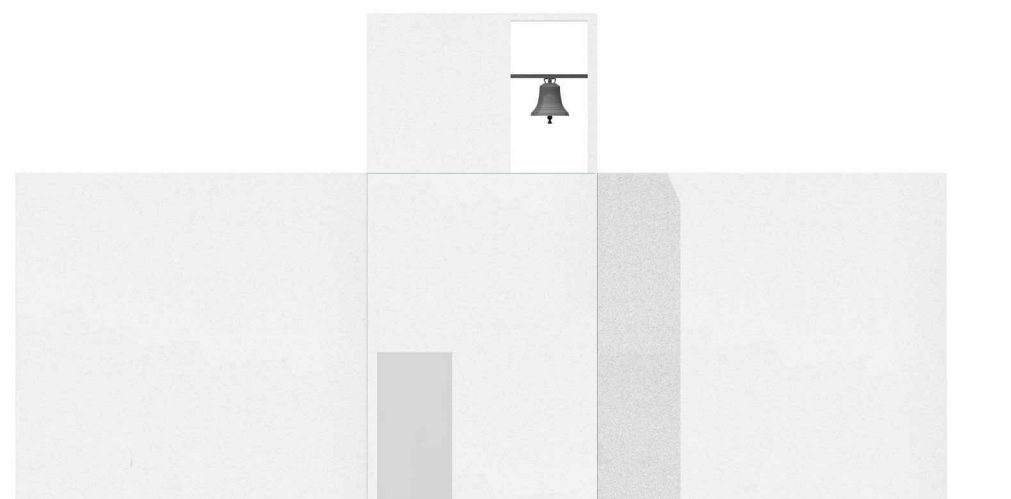
PŘÍČNÝ A PODÉLNÝ ŘEZ

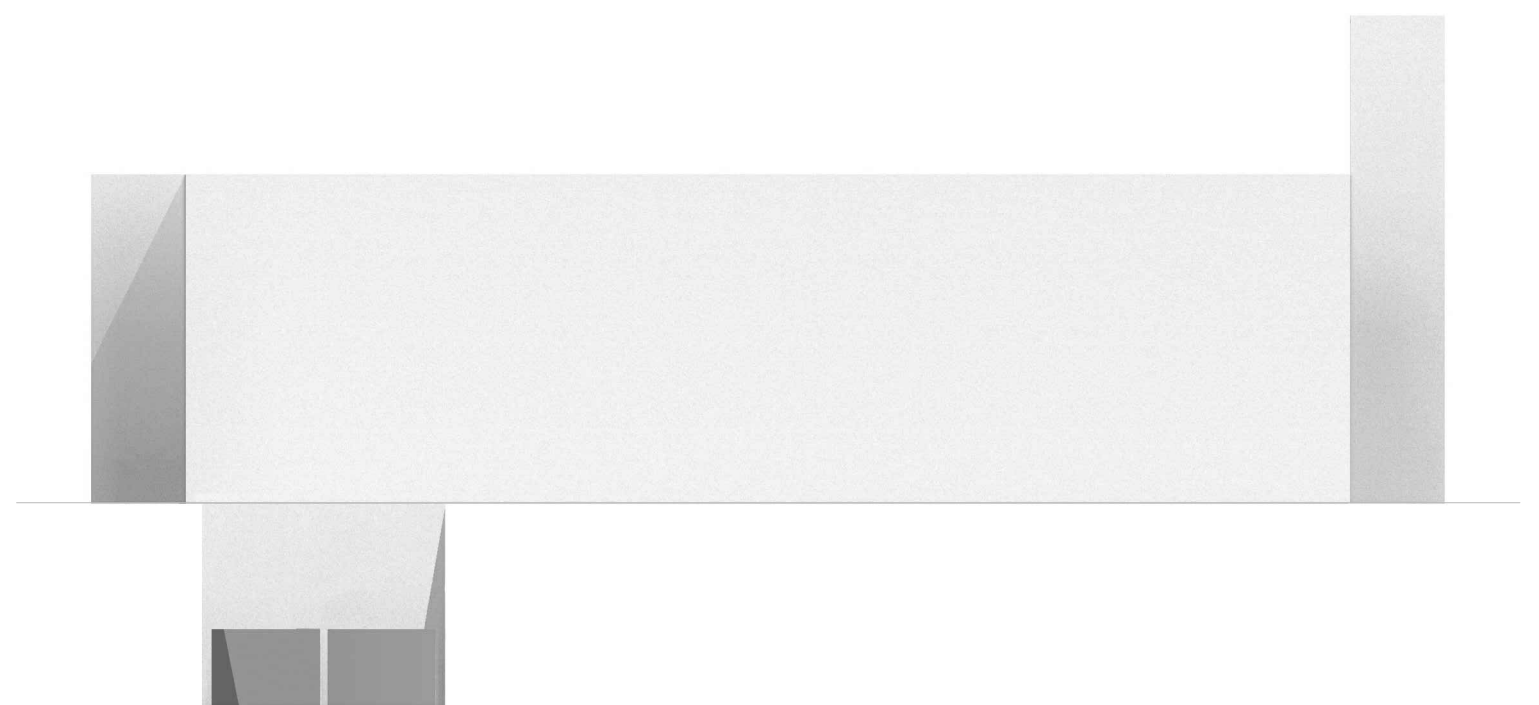
ZÁPADNÍ

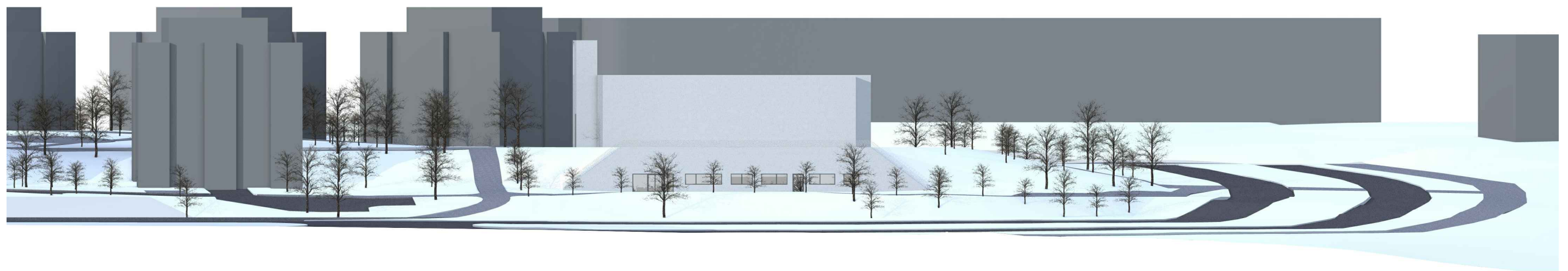
JIŽNÍ

VÝCHODNÍ

SEVERNÍ

M 1:500

PANORAMATICKÝ POHLED

VIZUALIZACE

VIZUALIZACE

VIZUALIZACE

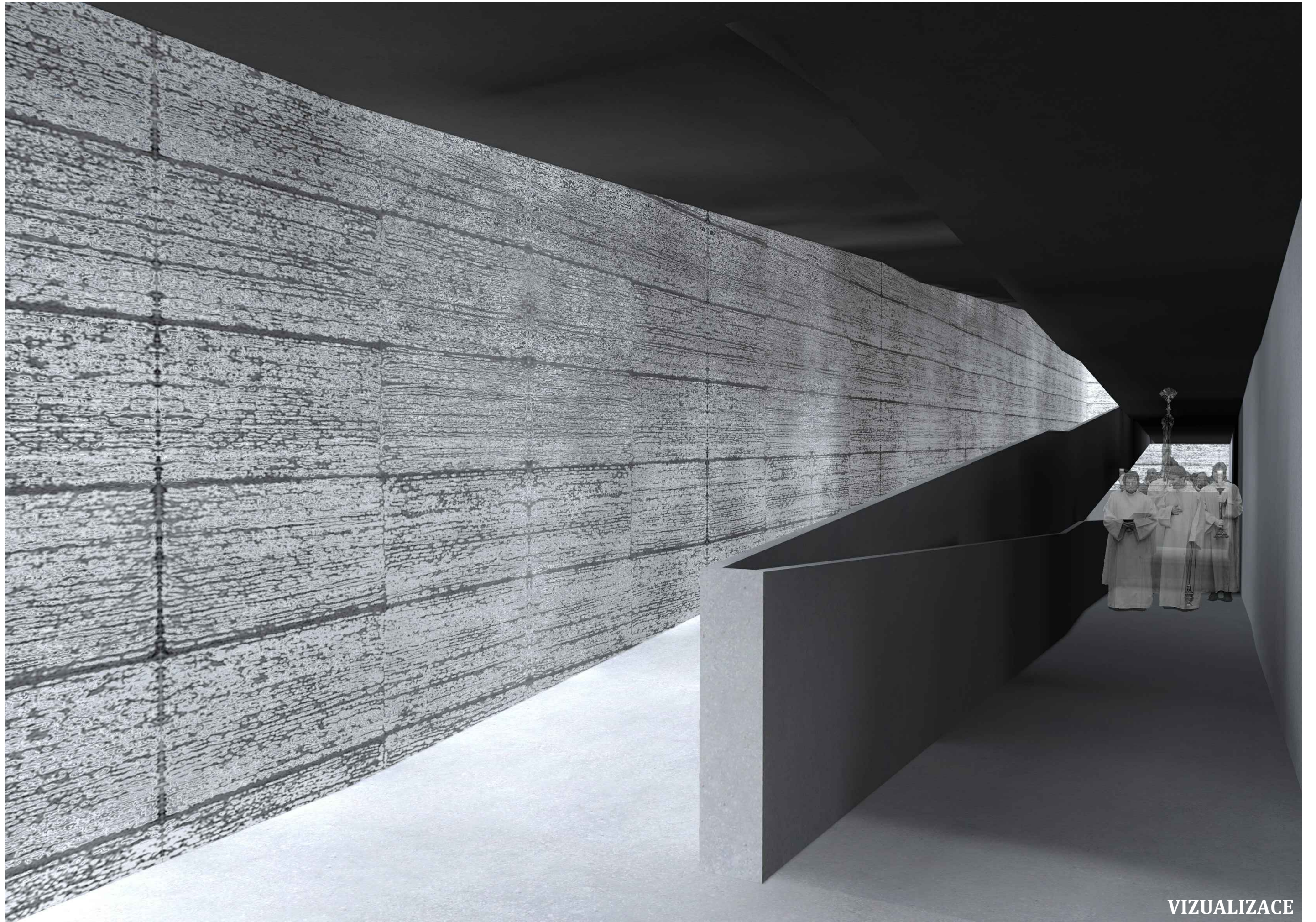
VIZUALIZACE

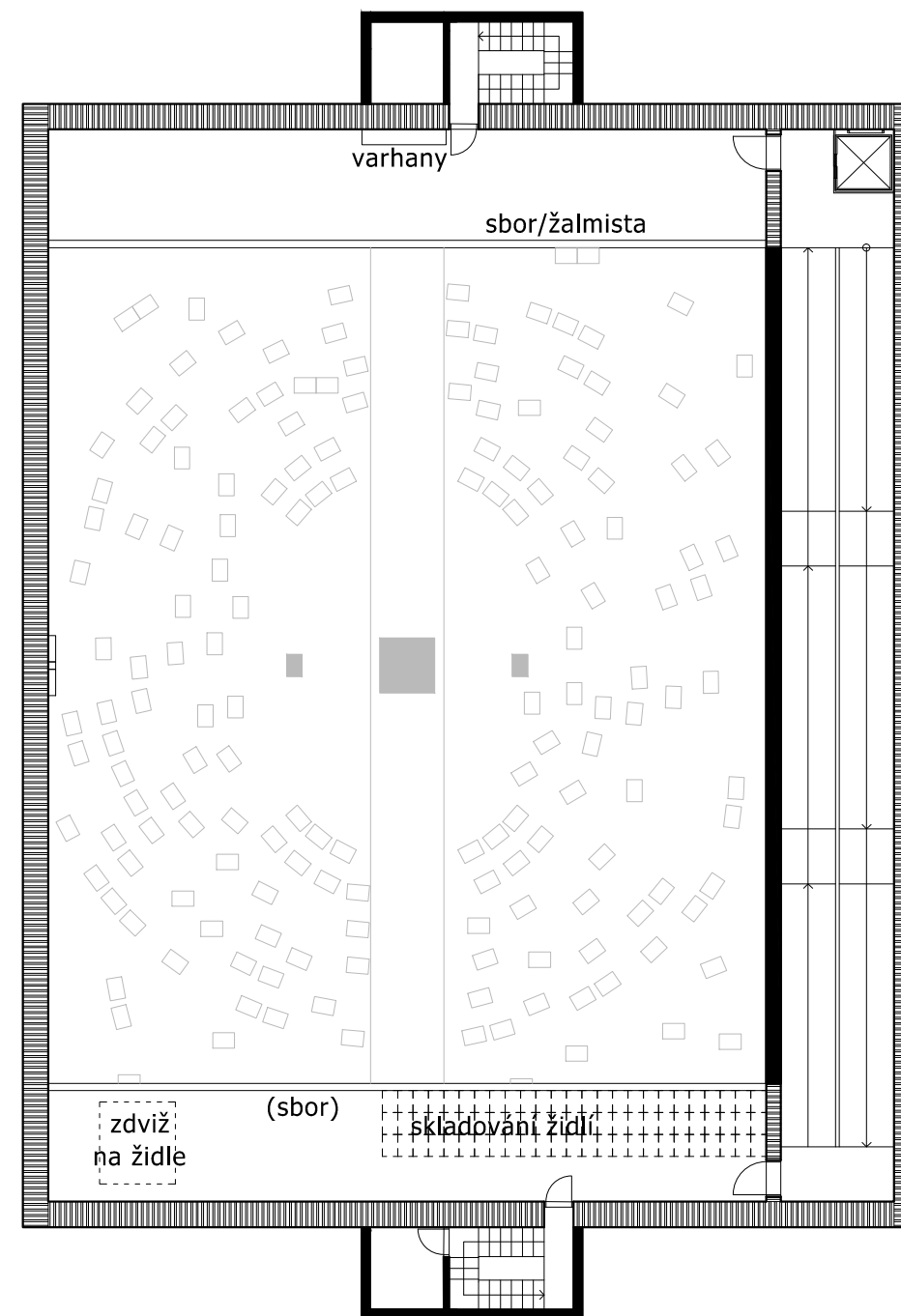
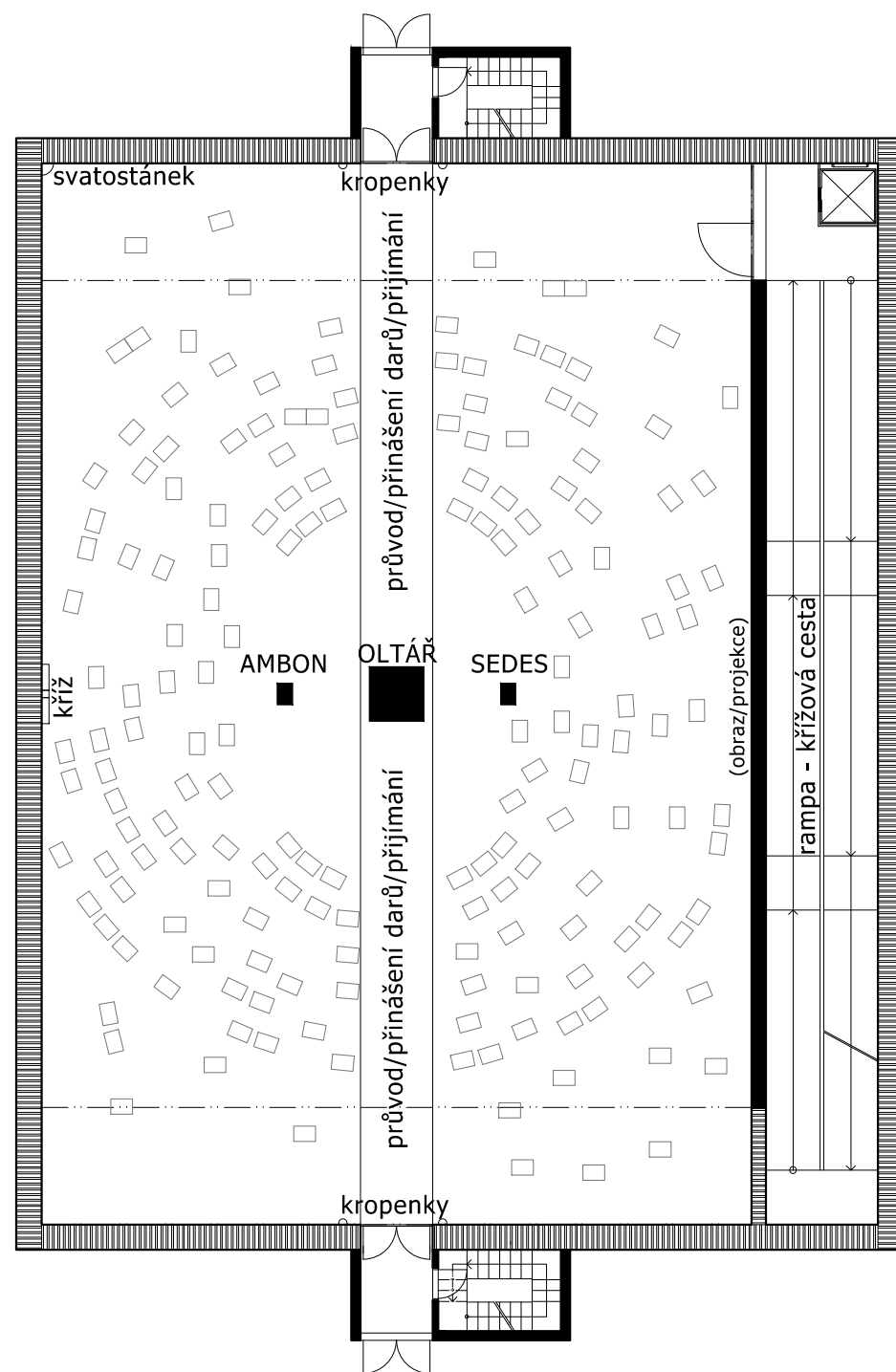
VIZUALIZACE

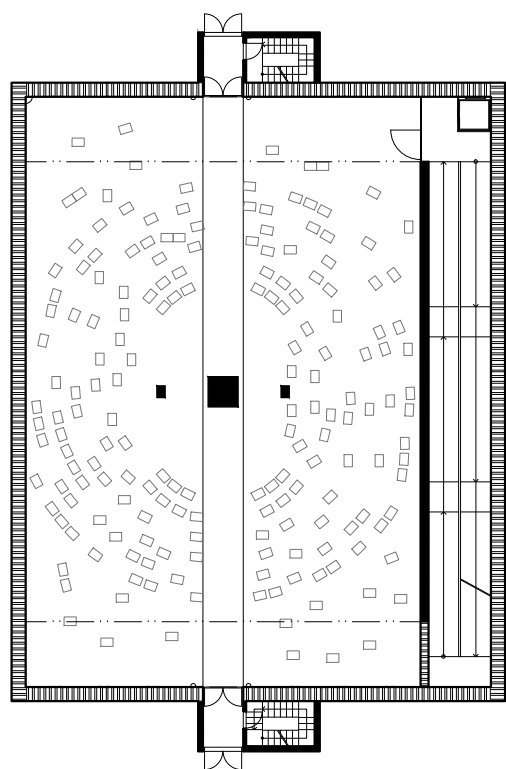

VIZUALIZACE

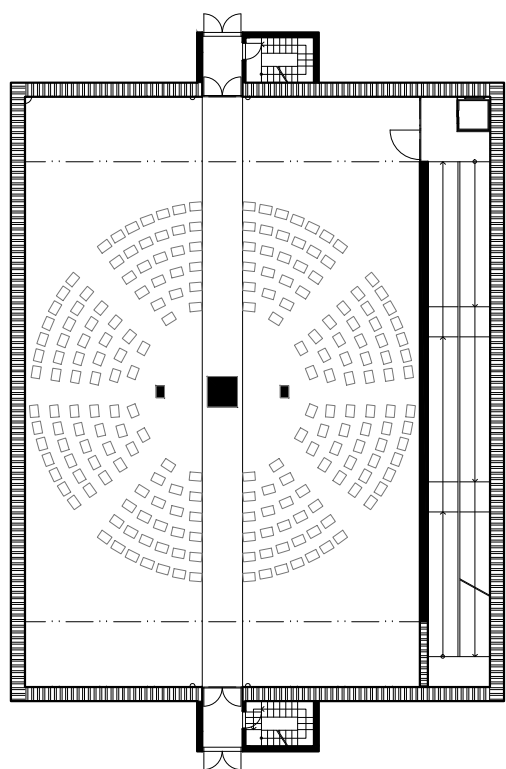

VIZUALIZACE

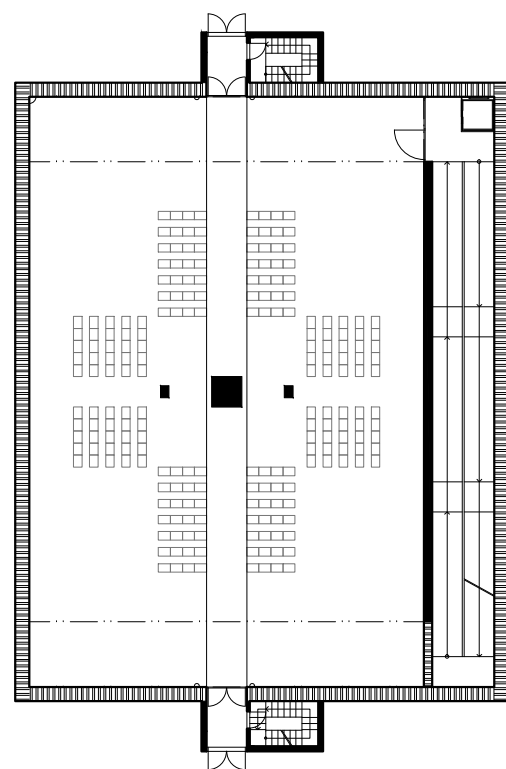

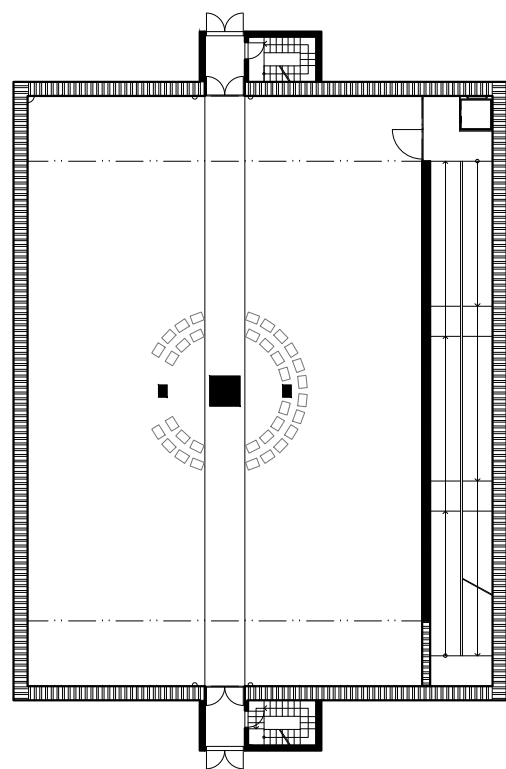
Hlavní mše - volné uspořádání

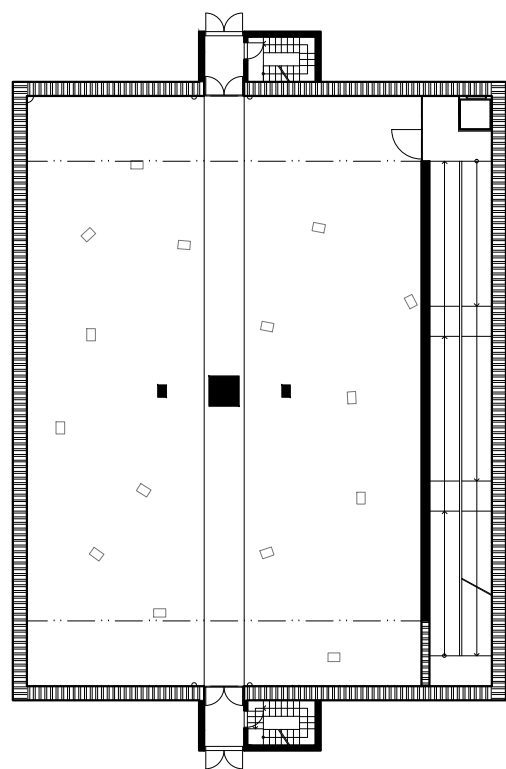
Hlavní mše - kruhové uspořádání

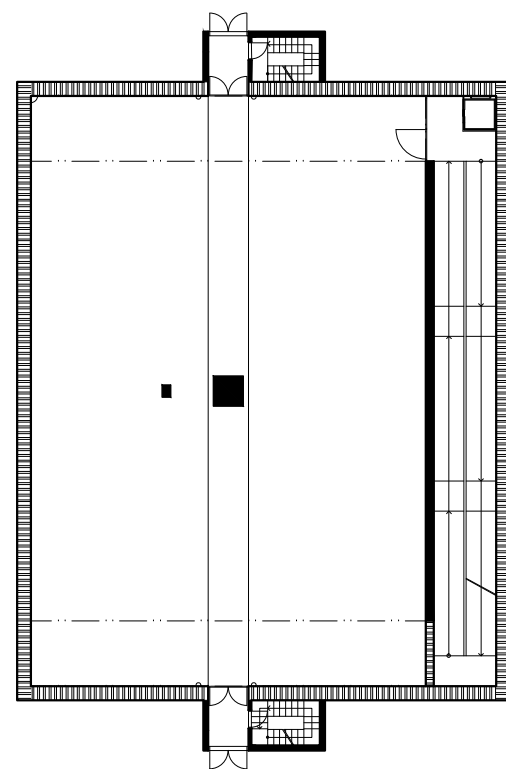
Hlavní mše - lavicové uspořádání

Malá mše - všední, křest, svatba

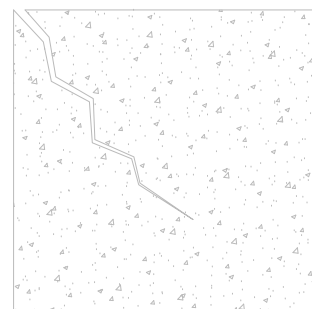
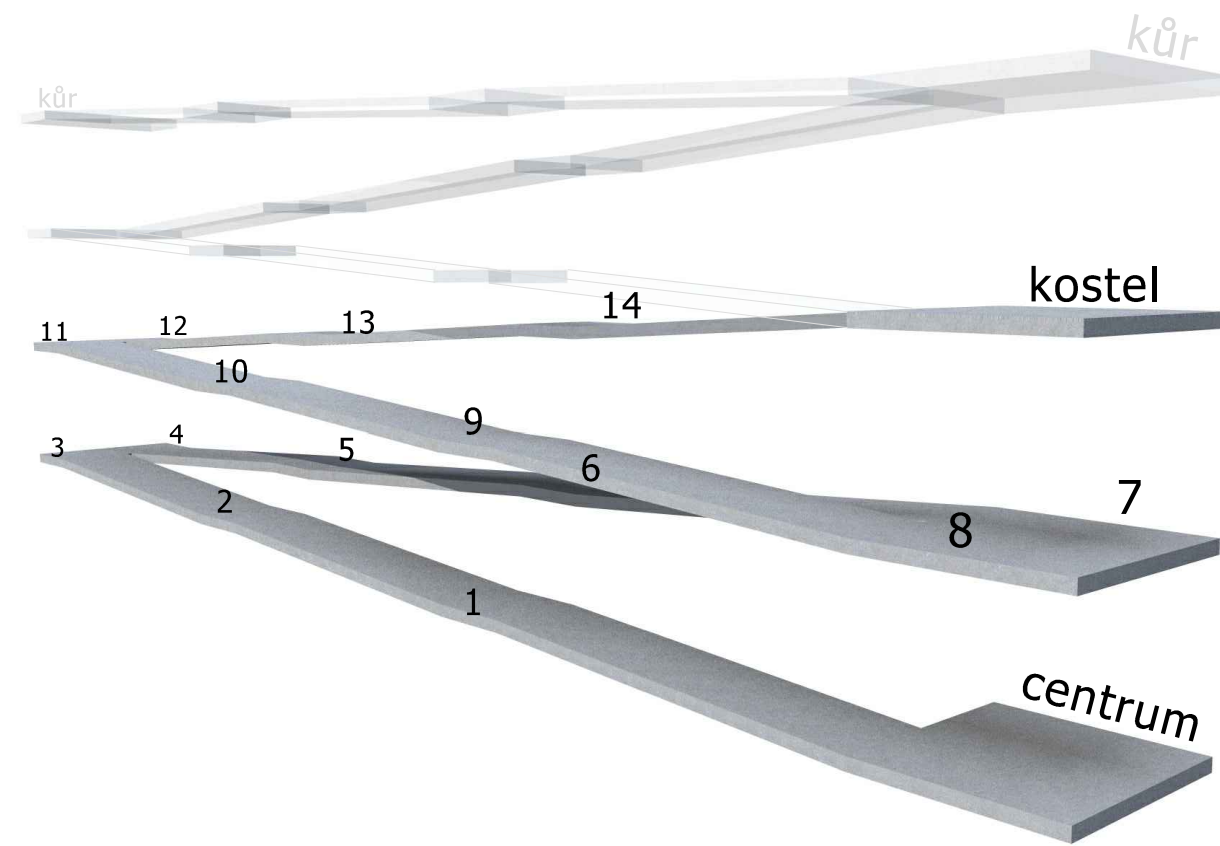

Volný přístup - modlitby, adorace

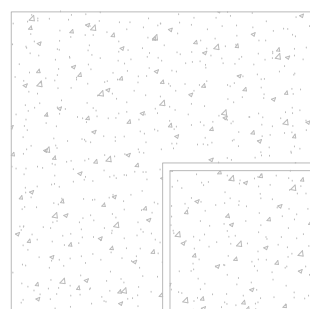

Volný přístup - modlitby, meditace

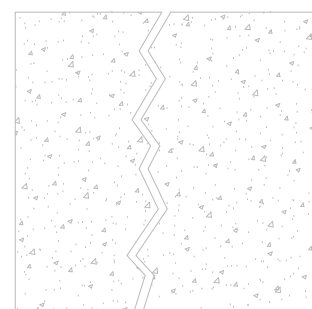
VARIANTY USPOŘÁDÁNÍ

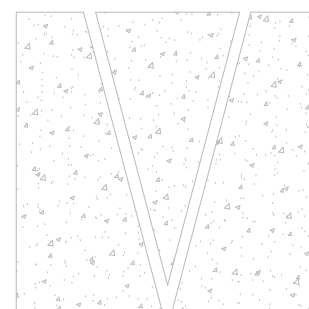
Ježíš odsouzen

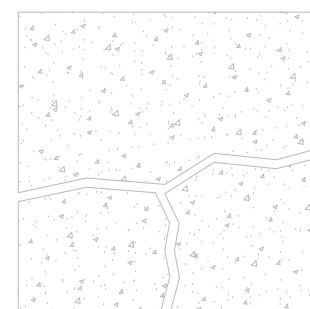
Ježíš přijímá kříž

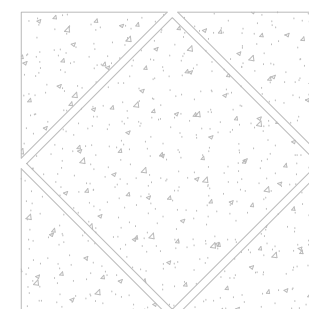
Ježíš padá pod křížem poprvé

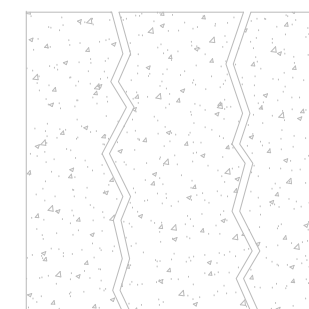
Ježíš potkává svoji Matku

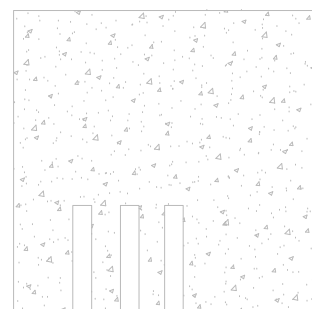
Šimon pomáhá Ježíši nést kříž

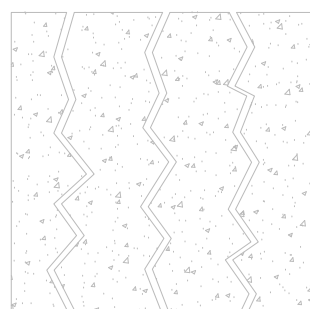
Veronika podává Ježíši roušku

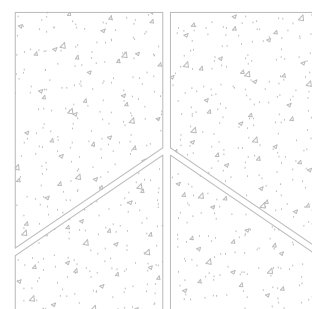
Ježíš padá pod křížem podruhé

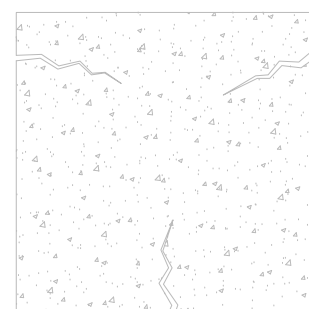
Ježíš napomíná plačící ženy

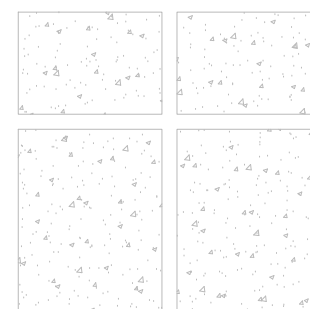
Ježíš padá pod křížem potřetí

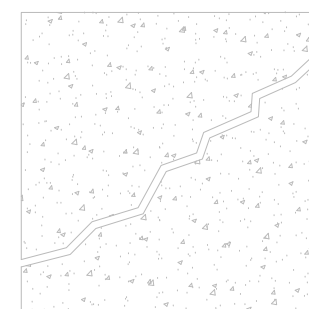
Ježíš zbaven roucha

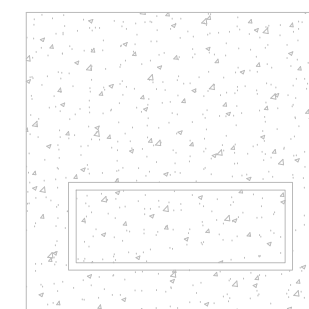
Ježíš přibit na kříž

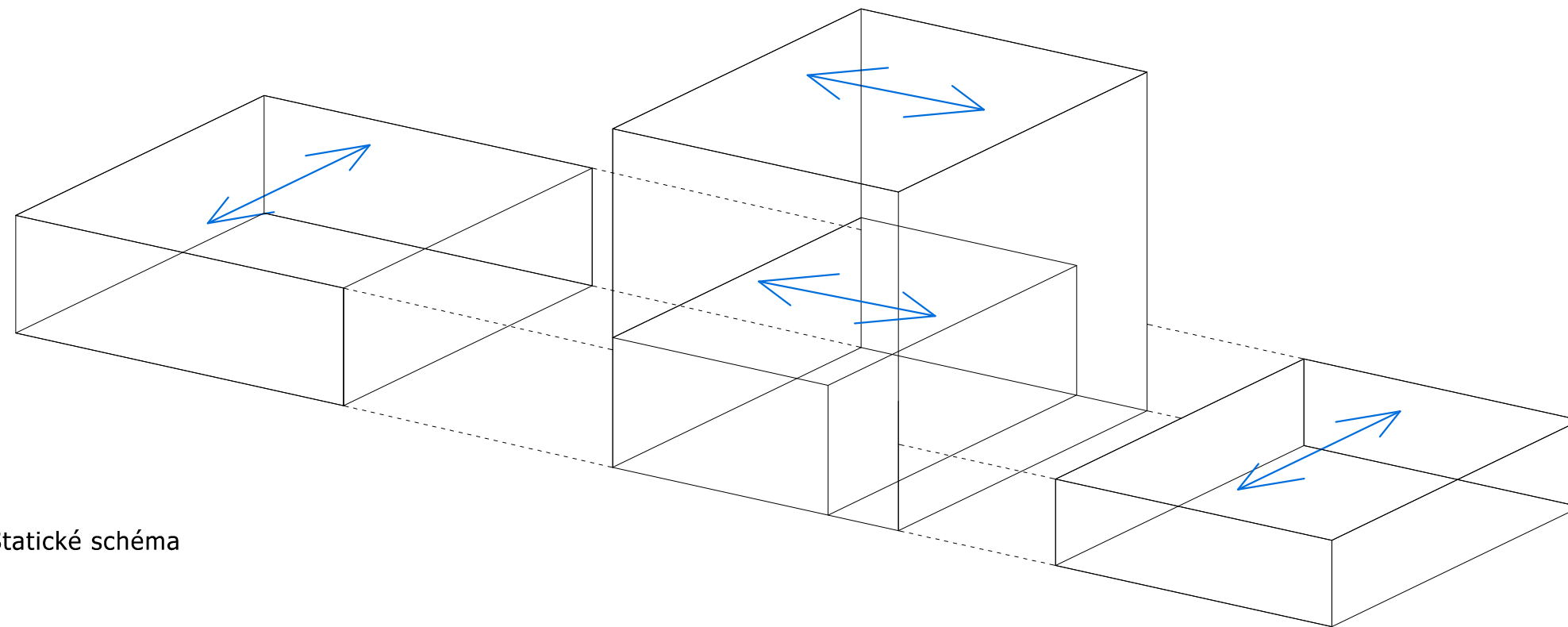
Ježíš umírá na kříži

Tělo Ježíše sňato z kříže

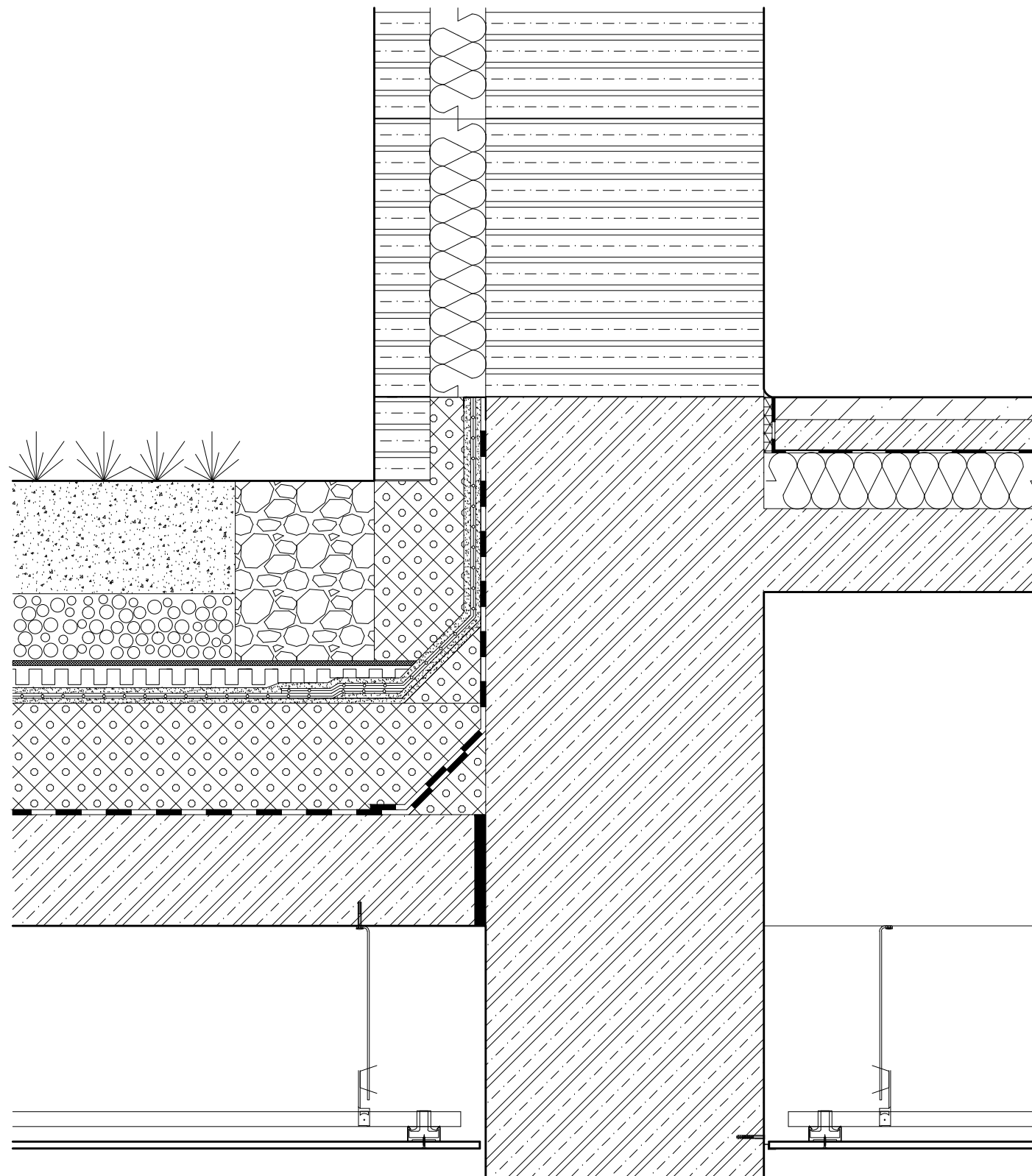
Tělo Ježíše uloženo do hrobu

Statické schéma

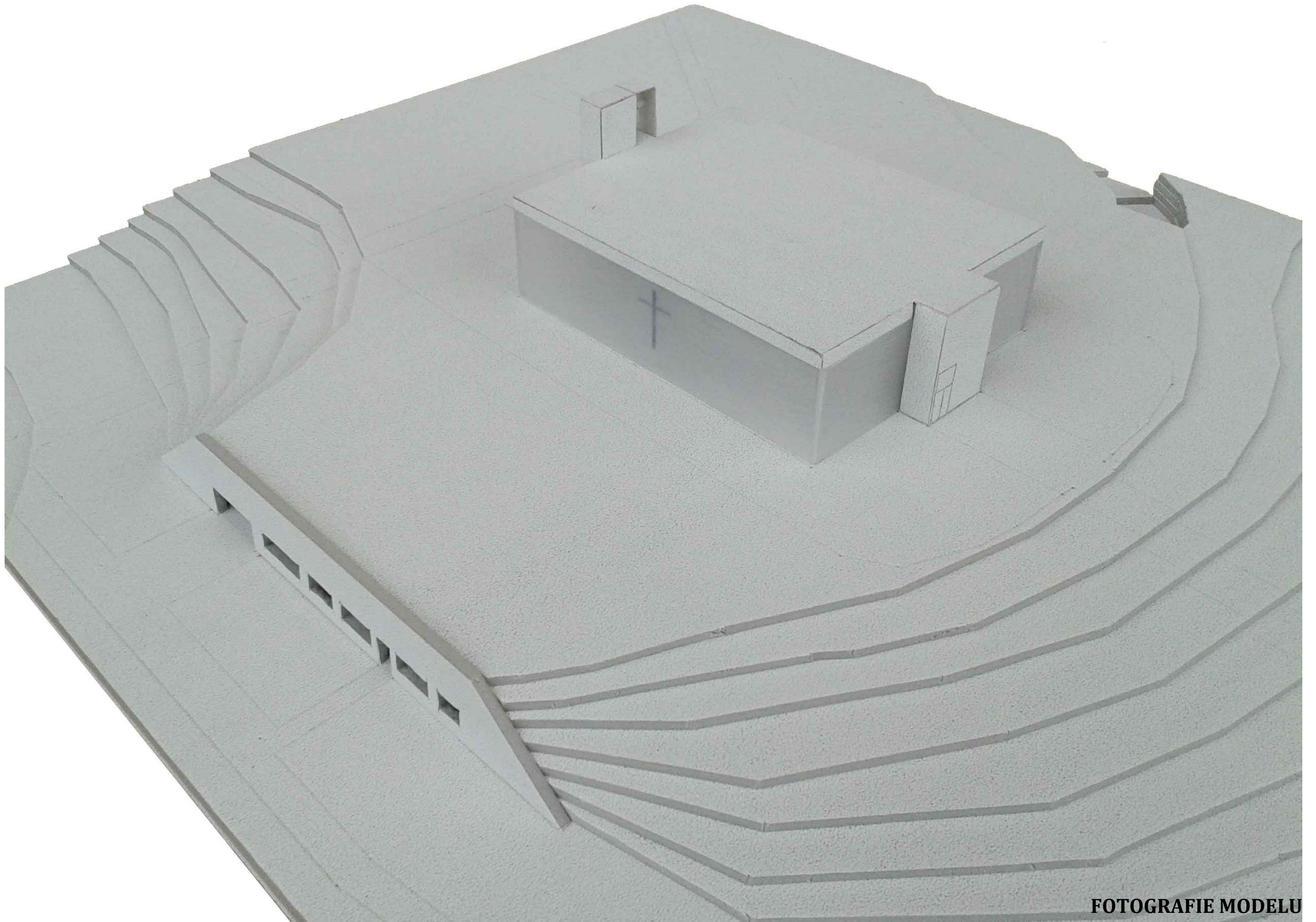

Průsvitný beton

M 1:10

KONSTRUKČNÍ DETAIL

FOTOGRAFIE MODELU

ZÁVĚR

Snahou tohoto diplomního projektu bylo navrhnout kostel ve své podstatě, otevřenosti, pravdivosti tak, aby byl obrazem křesťanské víry bez všech kudrlinek, přikrášlování a maskování. Zajisté by vyžadoval velmi otevřený přístup ze strany faráře i farníků, přesto věřím, že by si na toto zatím netradiční pojetí brzy zvykli a ocenili krásu jednoduchosti a prázdna, které zaplní oni sami svoji vírou.